

Hind 40 marka

ROMAN

№ 8

SISU:

- H. Courths-Mahler: Sinust küll ei lahku ma!
Jules Verne: Saladuslik külaline.
W. G. Korolenko: Mets kohas.
Hans Jung: Dollarprintsessi tuju.
Andreas Némethi: Reis põhjanabale.
Heinz Tovote: Pögenew õnn.
Andres Silla: Kaks sonetti.
W. B. Yeats: Walged linnud.
Max Pemberton: Linn mere all.

KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENK"
TALLINN, 1924, III, AASTA KÄIK,

Õiendus

hindmõistatuse nr. 6 (48) juure.

Eksikombel on hindmõistatuse nr. 6 lõpulause lõpul sõna „wõrra“ järele wäljajäänud sõna „tunnis“, mille tõttu paljud selle mõistatuse lahendajad nähtawasti aru on saanud, nagu wajuks hunnik 1 tolli wõrra 6 puhkustunni jooksul, mis aga mitte õige ei ole, waid see lause tuleb järgmiselt lugeda: Ühe töötunni jooksul jõuti hunnikut $\frac{1}{2}$ tolli wõrra kõrgendada, kuna puhkustundidel hunnik 1 tolli wõrra tunnis wajas.

Sellel põhjusel awaldatakse hindmõistatuse nr. 6 seletus ühes hindmõistatuse nr. 8 seletusega „Romaan“ nr. 11, kuna mõistatuse lahendajaid, kes sellest teisiti arusaanud, lahkesti uued seletused palutakse saata (wõib ühes hindmõistatuse nr. 8 (50) lahendusega).

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatus

Nr. 8 (50).

Leida kuue kohaline arw, mille esimene number paremal käel 1 (üks) on. Kui see üks cest ära wõtta ja arwu lõppu paigutada, siis muutub arw kolmekordseks.

Lahendused tulewad saata „Romaani“ talitusele, Tallinn, Müüriwähe tän. nr. 16, kuni 15. maini. Lahendajate nimed awaldatakse „Romaanis“ nr. 11.

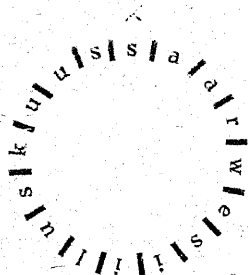
Õigete lahenduste saatjate wahel loositakse wälja: 1) A. H. Tammsaare—Warjundid 2) O. Luusu—„Andrese elukäik“. 3) Marta Lepp—„1905 a. järellained“.

„Romaani“ talitus.

Hindmõistatuse lahendus

Nr. 5 (47)

on järgmine

Õiged seletusi saatsid:

Tallinnast: Alide Ansmann, T. Almos, Maniwald Adler, Rud. Alber, Karl Aksel, Ewald Alt, Magda Balti, Boris Berggrün, Maria Bataschkoff, I. Engmann, R. Erlbaum, Ferdinand Egel, Karl Elmann, Hans Ehrenbusch, Oskar Ernesaks, H. Elken, H. Emole, Johannes Einmets, Leonid Grigorjew, Helmar Hansen, Edmond Heidenthal, R. Hacker,

Romaan

Nr. 8

Ilmub kaks korda kuus.

1924

III aastakäik.

Sinust küll ei lahku ma!

Salka kirjandis Hedwig Courths-Mahler'i romaan.

3

Neiu wabises ja waatas talle nii suure hirmuga silma, et Aleksander sõnalausumatult pögenes.

Uksi jäädes, wajus neiu toolile ja istus tükiaega kinnifilmil. Koogu päew ei kohanud ta teba enam. Etta sõi oma toas, nii kaua kui suurwürstinna Kalnohy wiibis.

See meeldis talle. Nii wõis ta jälle rahulikuks jääda.

Rihluspidu mööbus hiilgawalt.

Aleksander istus mõtetesse wajunud waikselt. Ta murdis pead, miks Etta ta kõrgem ei olnud, et teba sin oleks wõinud näha. Tema kõrwal istus see, kes talle abikaalaks määratud — suurwürstinna. See külm südamega naine.

„Missuguste probleemide üle Teie nii sügawasti järele mõtlete, würst Aleksander?“ küsis suurwürstinna, kui ta teba tüki aega waikselt oli filmitseenud.

Aleksander ehmus üles.

„Probleemid? Ei tea, kas inimlik õnn ka mõni probleem on, keiserlik kõrgus.“

„Etis mõtlesite inimliku õnne üle järele?“

„Eriti minu õe õnne üle, keiserlik kõrgus.“

Anna Pawlowna ohlas tasakesti ja waatas kadepalt Tatjana peale.

„Mis takistab Teid samasugust õnne ostmast, kui seda nii kadestamiswääriliseks hindate?“

Aleksander oli sügawas mõttes ja wastas mõtlematult:

„Seisuse wahel, keiserlik kõrgus.“

Suurwürstinna punastas äkki ja ta filmad löid sõrama.

„Seisuse wahel, würst Aleksander?“ küsis ta hingetult.

Aleksander jahmatas ja filmitseis teba kohmetult. Alles nüüd sai ta aru, mis ta oli ütelnud.

„Wabandage — olin segane — kui Teie, keiserlik kõrgus, ei loobustanud.“

Anna Pawlowna naeratas armastuswääriliselt.

„Oh palun wäga — see teema on mulle ülihuwitaw. Soowitaksin teada, kas niisugune mees kui Teie, würst Aleksander, ennast lasteksitte takistada südamehäält kuulmast,“ ütles ta äremalt ja filmnähtawa põnemusega. Ta uskus nüüd, et teab, miks würst Aleksander temale ei lähenenud.

Alles nüüd märkas Aleksander, et Anna Pawlowna eelbustes ekssis ja tundis siis ka, kui kardetawale pinnale ta oli astunud. Nii rahulikult ja jahedalt, kui wähegi wõimalik, wastas ta:

„Seda ma usun, keiserlik kõrgus. Ei ole hea pühade traditsioonide kallal raputada.“

Suurwürstinna filmad sõraskid. Ta uskus nüüd teadwat, et ainult uhkus Aleksandrit keelas teba koostmast. Tasakesti, wärisewa häälega ütles ta, oma kätt just würsti käe kõrwale panes, nii et nad üksteist peaaegu puudutasid:

„Mina lastaksin niisugusel puhul ainult oma südamele rääkida.“

„Keiserlik kõrgus et ütle seda tõemeel,“ tõrjus Aleksander.

„Ometi; mina ei wiivitaks filmapilkugi, würst.“

Würst jäi mõttesse.

„Mistite tunded on teised kui meestel,“ ütles ta.

"Jah — naisele on armastus elu — mehel ainult üks osa elust. Aga Teie, würst Aleksander, Teie tohite nii kõrgele hahmata kui ise tahate."

Würst wahtis ifka weel lilledele.

"Kas saite minust aru, würst Aleksander?" küsis suurwürstinna rahutult.

Würst kogus ennast.

"Aga mis siis, kui keegi ülemale mineku asemel alamale astuks?" küsis ta älli jahedalt.

"Alamale?" kordas suurwürstinna imestades. Aga jatkas siis kirglikult: "Kas ülemale wõi alamale, õige armastus sellest ei küsi." Ta uskus et würst tema arwamist tahab kuulda ja teda mõttes.

Aleksander ajas enda sirgeks.

"Keiserlikul kõrgusel on õigus — armastus ei peaks sellest küsima. Kas keiserlik kõrgus on Kalnohy parki näinud?"

Sellelega lõpetas ta selle teema wägivaldselt. Suurwürstinna pures huult — mees oli ta käest jälle wälja lippanud.

Aleksander hakkas kergemini hingama, kui lausast tõusiti. Kõlalised lätsid ruumidesse laiali wõi kadusid aeda, kuidas keegi tahtis.

Tatjana astus wenna juure, kes tufaselt afna juures seisis.

"Sasha — ja oled nii tõsine — rõhub sind midagi?" küsis ta ja waatas teda murelikult.

Aleksander raputas pead.

"Ei, ei, õelene — wahest on sinu õnn mind mõtlema pannud."

Tatjana waatas ettewaatlikult ringi ja küsis siis naeratades:

"Kas teed mulle ka warsti järele, Sasha?"

"Mis ja sellega mõtled? Ei tea mis asjus!"

Meiu naeris helmikalt.

"Ah — kas ja arwad, et ma ei tea, mis käimas on? Miks kutsus ema Anna Pawlowna sitta? Minult üks sõna sinu poolt, ja sa oled kihlatud. Teie mehed olete niisugustes asjades kole arad ja tagasihoidlikud."

Aleksandri nägu muutus ilmetuks.

"Minul pole mingisugast ruttu sulle järele teha, Tatjana."

"Aga see oleks ju tore, kui meil ühel ajal kihlused oleksid."

"Soowid sa nii heameelega suurwürstinnat omale wennaaisiks?"

Tatjana kõhnetas ja mõttes järele.

"Ah — tead — mina tema wastu just soojaks ei saa, aga ema ütleb, et see sinu õnn on. Ja peaasi on ifka see, et sina teda armastad."

Aleksander suudles teda.

"Õõsi, õelene, see on peaasi. Ja seal näen ma Wladimiri igatsedes oma mürsjat otstwat."

Tatjana lippas minema.

Aleksander waatas talle mõteldes järele.

Siis ilmus isa mureliku näoga tema juure. "Sasha — sina ei meeldi mulle. Olen rahutu. Ega sa ometi jälle ei ole mänginud?"

"Ei, isa — ausõna — et ole."

"Jumalale tänu," ütles würst Jwan kergendatult. "Din suures mures. Pea meeles, et see sinu õnnetus on, kui seda weel kord teed. Mina ei wõi ega tohi sind enam aidata."

"Ole rahulik, isa, ei mõtlegi selle peale. See on mul alati meeles."

"On sul siis midagi muud südame peal, poeg? Oid laua juures nii waitne."

Kõige parema meelega oleks Aleksander isale kõik südame pealt wälja puistanud. Aga see ei tohtinud olla, juba Etsa pärast.

Minult peawalu, isa, muud midagi."

Nad astusid terrasile, kus neile würstinna wastu tuli.

"Sasha — suurwürstinna soowib parki näha — sina pead teda saatma. Soodan, et parajat wõimalust lasutad, poeg. Mõtle, mis-sugust kaju see ühendus sinule tooks."

Aleksander tegi tufase näo.

"Ema — kas ei wõi keegi teine suurwürstinnal saata? Mul pole selleks lusti — pea walutab."

Maria Petrowna filmitseis teda uuriwalt.

"Ei, Sasha, tema awaldas soowi, et nimelt sina teda saadaksid. Kas sa seda siis minule meelega ei mõtks teha?"

"Aga armas ema, olen sulle juba mitu korda ütelnud, et ma Anna Pawlownat ei armasta. Deian ta ülespidamise olewat liig pealetükkiva."

Würstlinna waatas ehmedes ringi, aga nad olid üfki. Ka würst Jwan oli edasi läinud.

"Jumala eest, Sasha, kui seda keegi kuuleks! Mõtle ometi, sellest sa räägid. Kui ta sind armastab, miks ei peaks ta siis sinu lähedust otsima? Tema elu on armastusest waene ja ta on kõik oma südame sinule kinkinud. Kas see sind siis ei liiguta, Sasha?"

"Ei, ema — usun, sa hindad teda kõrgemalt kui ta wäärt on. Usu mind, ma saaksin tema kõrwal õnnetuks, wäga õnnetuks. Kas sa seda soowid, ema?"

Ema filmitseis teda kohudes. Nii tõfsest ei olnud Aleksander temaga weel ital rääkinud, ja ta filmis oli kurb ilme.

"Sasha — mu Jumal — mis sul on?"

Weel enne kui Aleksander sai wastata, kähises üks naisterahwa kleit nende ligibal. Aleksander tundis seda kähinat, see oli ta juba laua juures närwiliselt teinud.

Anna Pawlowna oli tu nud. Ja ta filmad wiibisid pa. awalt Aleksandri näol.

See tundis, et ta mõraste wastuõtmise kohust ei täidaks, kui ta ennast nüüd suurwürstlinna käsutada ei annaks.

„Kas tohin enesele seda au lubada, et Teie keiserlikku kõrgust tohin parli laata?“ küsis ta ja ulatas talle kumardades oma käewarre.

Maeratahes pani suurwürstlinna oma kää ta käewarrale, noogutas Maria Petrowna poole pead ja sammus tema seitsis üle suure terrassi alla. Suuresti kiwitrepi alla minnes mõttis Anna Pawlowna oma tahisewa kleidisaba üles.

Palju filmapaare wahtis neie järele. Ka Maria Petrowna seisis weel jamal kohal ja silmitses neid. Aga ta pilgus seisis mure.

Kust tuli Sassa ärtiline tõsine oled? Kas peitus ta südames mõne teise pilt? Ta mõtles ja mõtles, aga kedagi ei tulnud talle meele, kes see mõiks olla. Eissa Heibigit ei tulnud talle meelegt. —

Ka Tatjana ja Wladimir waatasid uhkele parile järele. Nad seisis külge kõrwal afna juures ja neil oli üksteisele palju ütelda.

„Waata, Wladimir — seal läheb Sassa Anna Pawlownaga. Pane tähele, warsti saab neist noor pruutpaar,“ ütles Tatjana naerdes.

Wladimir polnud sugugi üllatatud.

„Awalik saladus on, et Anna Pawlowna sinu wenda armastab; waewait warjab ta seda weel. Aga kas sinu wend teda ka armastab, selles kahtlen ma weel.“

Tatjana waatas talle küsiwalt oisa.

„On sulle Sassa midagi ütelnud?“

„Ei, kullake, arwan seda niisama.“

Tatjana raputas naerdes pead.

„Ah, Sassa mõib kergesti igasse ilusasse naisesse armuda. Teie mehed olete weel enam õhikumad kui meie naised.“

Wladimir suudles teda ruttu ja wargself.

„Oh sina wäike tartus, kes sulle seda ütled?“

Nad muutusid õrnaks ja unustasid, et peale nende ilmas weel teisi inimesi oli —

Wahpe ajal oli würst Aleksander suurwürstlinna seitsis ikka sügawamaie parli läinud. Suurwürstlinna tahtis ikka kaugemale minna ja imestas wanu hitglapuid pargis. Sellejuures katkus ta mitu korda juttu alustada, mis ta soowidele wastas, aga Aleksander ostas alati olawasti kõrwale põigata. Efiti olid neile weel mõned külalised wastu tulnud, aga mida sügawamale nad parli jõudsid, seda waitsemaks jäi nende ümbrus.

Ja kui nad siis lõpuks täitsa kahelsti olid, nõudis Anna Pawlowna, et nad pingil puh-

kaid. Aleksander saatis ta ühe pingi juure ja jäi ise suurwürstlinna ette wiinatalt seisma

Maeratahes andis suurwürstlinna temale ruumi.

„Jätge ometi, würst Aleksander. Teie olete ju kahtlemata ka wännud.“

See kutsu ei mee dinud würstle; wiititades mõtles ta suurwürstlinnast kaugemal istet.

Wärkamatul lähemale nihkudes, kõneles suurwürstlinna efiti mõne sõna pargi ilust. Ja kui Aleksander jelle peale sinu wormi kult wastas, nihus suurwürstlinna temale weel lähemale. Siis pööras ta oma arewusest kahtu n'õ äkki würsti poole waatas talle kindlasti filma ja ütles poo. waljusti:

„Würst Aleksander — kas teate, mis soowid Teie emal meie kahe suhtes on?“

Aleksander ehmus. Nii wäatwaldset peale tunni miist polnud ta oodanud. See lükkas teda tagasi. Tema ei olnud mees, kes ennast mõita laekis — ta tahtis ise mõita. Wilit, mis talle ihkamatul rüppe langes, ei meelitanud teda.

Ometi teadis ta, et ta suurwürstlinnat ei tohtinud haawata. Nii ebanaiselik kui ta tema meelet ka oli, igatabes oli ta naine ja tema ise kawaler. Pealegi oli suurwürstlinna ta wannede külaline.

Kuna ta alles wastust mõtles, kajasid äkki kruusitud teel kerjed sammud, ja ligines üks sirge, walges riides neiu eemalt küla poolt, nagu liigutaw tõsine.

See oli Elisa, selle würstlinna oli külasse saatanud, waestele tütre figluse mäesiusseks anetuft wiima. Nüüd oli ta sealt koju tulemas. Siawaid mõtled mõlgutades, ei olnud ta mürganud, et pingil inimeled istusid. Aleksandri ärtiline liigutus äratas ta mõtetest ja ta seisis nende ees, järsku punastades, nagu halwatult.

Ka Aleksander oli punastanud. Kõike unustades silmitses ta ilusat neiu.

Elisa, suurwürstlinnat ära tundes, wiititas filmapilgu, kas edasi wõit tagasi minna.

Anna Pawlowna oli selle ebaõõsal ajal ilmunud noore neiu peale wäga pahane. Ühtlast märkas ta ka neiu ja Aleksandri punastamist.

„Kes see noor daam on?“ küsis ta tasakesti, aga wäga terawasti.

Aleksander ajas enda wägisi sirgets. Nähtawa rahuga wastas ta:

„See on prelli S. Wig, minu õe Sassa seltfinitu.“

Ukumatu kõrt ilme tõmbas Anna Pawlowna näo krimp'u. Instinttiwsest tundis ta armastawa naise süamega, et see ilus

neiu ta armastuse mäenlane oli. Ja temas ärkas äkki soov Elisat alandada.

"Ja — teenija — see tuli just parajal ajal. Tulge lähemale, preili, minu kingapael on lõbwenenud — siduge ta kiini."

Kõrgil toonil ütles ta seda.

Elisa oli ruttu toibunud ja tuli nüüd, eht küll suurwürstinna toon haawaw, lähemale, et ta soowi täita.

Aleksandriks oli weri äkki pähe tõusnud. Ta tundis, et ta seda igal tingimisel pidi tahtama, mis Elisat põrnuni alandas. Ja weel enne kui Elisa kummardada sai, oli ta ise juba suurwürstinna ees põlwili.

"Seda teenistust, keiserlik kõrgus, ei lase ükski kawaler eneselt ära wõtta," ütles ta ruttu.

Anna Pawlowna olid selle walmsuse läbi sõjariistad ära wõetud. Ka meeldis talle see seisuford, mispärast ta Elisale märku andis, et see ruttu kooks. Sellele meeldis wabane mine ja ruttu lahtus ta. Aleksander kuulis ta kaugenewaid samme ja hakkas tergemini hingama.

Et rahulikult jääda ja aega wõita, talitas ta Anna Pawlowna toredate kingade juures õige põhjalikult. Eht küll ükski pael lahti ei olnud, tegi ta nad lahti ja sidus uuesti hoolega kiini.

Anna Pawlowna wahtis leekwal pilgul alla ilusale mehepeale. Ta sõrmed wabiseid ja tahtsid seda wägisi sültada.

"Miks ei lastnud Teie seda sel tüdrukul teha, würst Aleksander?" küsis ta tasakesi, tagasihoidud õrnus hääles.

Aleksander oles heameelega wastanud: "Sellepärast, et ma sallida ei wõinud, et Teie temaga kui teenijaga ümber käisite, ja sellepärast tegin seda tema asemel."

Uga ta tundis ennast naeratama ja waatas talle otse. See sundis kõrgust kõike unustama. Elisa pärast mängis würst nüüd tulega.

"Kuidas wõisid keiserlik kõrgus ometi oletada, et ma seda kellegil teisel laleksti teha! Kas on Teie kingapael nüüd küllalt hea?"

"Uusun jah, tänan Teid!"

Ruttu tõusis Aleksander üles.

"Ja nüüd tohin ma keiserliku kõrgust edast saata?"

Suurwürstinna oles talle heameelega selle küsimuse, mis ennist pooleli jäi, weel kord ette pannud.

"Oh, see on ilus koht, würst Aleksander, wiibime weel siin."

Aleksander aimas ta nõu.

Seda ei wõi ma lubada, keiserlik kõrgus. Siin puude all on wõlu ja niiske. Keiserlik

kõrgus on tergesti riides ja wõib ennast külmetada."

Anna Pawlowna tõusis ruttu. Ta kartis külmetust ja nõu kui tuld. Wimalaks wõis ta ju ka edast jalutades juttu mehta.

Ta wõttis Aleksandri käwarre ja pidas aru, kuidas oma küsimust korrata, et kord ometi lõpulikku wastust saada. Aleksander aimas hädahoitu ja hakkas elawalt juttu ajama kihlweost, mis kats õhmitseri wedanud, nii et suurwürstinna enam mahi polnud oma küsimust korrata.

* * *

Bidu lõppes ja külalised läksid oma tupp. Anna Pawlownale ja ta saatkonnale oli terwe lõssi pahem tiib tarwitada antud.

Würst Wladimir ja Aleksander elasid alumnisel korral kõrwuti seismates tubades. Sama korra teises otjas seisid Tatjana toad.

Kui Tatjana Wladimiri ja Aleksandri wahel parajasti trepist üles tuli, astus Elisa würstinna Maria Petrowna tubadest wälja. Seal oli talle lähemaks hommikuks mingisugune ülesanne antud.

"Preili Elisa, tulge, palun, weel filmapilguks minu tupp," ütles Tatjana talle.

Elisa kummardas ja astus kõrwale, et heraseid mööda lasta. Sellejuures riivas ta möödaminewalt Aleksandri kätt. Kui see siis Wladimiri ja Tatjana Jumalaga jättis ja Elisast jälle mööda läks, tõstis ta märkamatuult oma käe ja suudles seda kohta, kus neiu käst seda puudutanud. Ja waatas selle juures Elisale särawalt filma.

Neiu lõi filmad maha ja läks Tatjanale ruitu tupp. järele.

"Teie olete väga wäsinud, armas Elisa?" küsis Tatjana, kui üks nende taga kiini läks.

"Ei, kõrgus, mitte sugugi!"

"Ah, see on ilus. Minul pole ka weel magamisest lusti ja ma tahaksin Teiega juttu mehta. Ah, Elisa, kui Te teaksite, kui wähe ma praegu magada tahan!"

"Kõrgus on päewasest sündmuselt alles aritatuud," ütles Elisa naeratades.

Tatjana oli ta oma kõrwale diivanile tõmmanud.

"Jah," ütles ta sügawasti hingates, "on, nagu oles mul tuhat elu. Uskust; et õnn toob rahu, aga ei — ta teeb rahutuks!"

"Wist küll sellepärast, et ta ebaharilik on."

"Arwate?"

"Jah, kõrgus. Uusun, õige õnne tagajärg on rahu."

Tatjana waatas talle naeratades otse.

"Kui ilusasti Te seda kõik oskate ütelda, Elisa. Teie olete ühje imestamiswürart neiu,

jah, tõesti — tahaksin ka niisugune olla — nii rahulik, nii tark, nii kindel."

Elisa silmitses noort pruuti soojalt naeratades.

"Würst Sogareff ei oleks mitte rahul, kui kõrgus pisutki teistsugune oleks kui Te olete."

Tatjana naeris õnnel kull

"Jah — see on usumata — aga imeilus, et ta minu juures kõik leiab ilusa ja kena olewat" — ka minu wead."

"See'p see õige armastuse olemus ongi, kõrgus, et isegi armsa inimese wigadest ei tahaks ilma olla."

Noor würostinna noogutas nagu unenäos pead.

"Mõtlege näitus'eks, Elisa — minu peigmehele on otseajjel sügaw arm. Kuulsin kord üht daami ütewat: „Kui tahju, et würst Sogareffil see arm otseajjel on, müüdu oleks ta ilus mees." Ja mina leian just selle armit ta näol olewat ilusa. Ilma selle armita ta mulle nii ei meeldiks. Ah, inimene on loll, kui armastab! Kas olete Teie ka kord ledagi tõstelt armastanud, nii et uskusite temata mitte elada mõiwat?"

Elisa punastas.

"Ei — ei uhu, kõrgus."

"Do. See tähendab siis: jah. Wahest on see noor arst, Teie sugulane, kellest kord kõnelesite? Ja jah, wististi on tema see, kelle pärast Teie süda on. On mul õigus?"

Elisa raputas pead ja silmitses teda rahulikult

"Ei, kõrgus, sest kui ma teda armastaksin, siis oleksin ju ammu ta naine, aga ma armastan teda kui wenda. Ja ta wäärib naist, kelle terve süda tema'e kuulub."

"Noh, siis on see mõni teine. Näen seda Teie näost, Elisa. Aga ei — ma ei taha wägist Teie usaldust wõtta, ehk ma küll ju algusest saadik kõik oma usalduse Teile kinkisin."

"Kõrgus — ma palun —"

Tatjana pigistas ta kätt.

"Ma ei tahtnud Teid haawata, Elisa, ja Teile ei tarwitse wabandust otsida. Mõni inimene ei suuda ei oma õnne ega õnnetust teistele ilmutada — ja nende liigist olete Teiegi. Teistel jälle peab alati keegi olema, kellele oma õnnest ja õnnetusest teateid anda — ja nende liigist olen mina. Waatake, Elisa — ma wõin mõnikord ka päris mõislik olla, eks? Ja seda olen Teist õppinud. Teate, Elisa — kui ma pulmad teen, peate minuga tulema Saksamaale. Palun seda emalt ja peigmehele, et nad seda lubaksid. Wladimir peab ametiasjus palju kodust ära olema ja siis jääte Teie minu juure, kui seda heameelega ise tahate."

Elisa süda põksus waljusti. Alles nüüd tuli talle meele, et ta Tatjana pulmadega ka oma koha kaotas. Ja siis ei saanud ta würst Aleksandrit enam näha. Aga wõib olla, ehk oli see temale ja — würstile nii hea.

"Muidugi tahan wda heameelega, kõrgus, — wäga heameelega"

Tatjana noogutas lõbusasti pead.

"Do, see on minu poolt ilus mõte. Sest ma olen Berliini alati pisut kartnud. Aga nüüd mitte enam. Muidugi, ema Teist heameelega ei lahku. Olite temale suureks abiks ja ta peab Teist suurt lugu. Ja siis jääb siin kõik waitseks. Nelja silma all ütelda, Elisa, ega Teie edasi ei räägi — minu wend kihlab enda ka warsti."

Elisal oli tunne, nagu oleks ta süda äkki lõhki rebitud. Minult suure waewaga juutis ta rahulikult jääda.

"Würst Aleksander?" küsis ta hääletult.

Tatjana noogutas pead.

"Muidugi on see alles saladus ja minu peigmees tõendab, et Sashal selleks lusti ei olla. Aga ema soowib seda üh. ndust kangesti. Sasha peab ennast k. hlama suurwürstinna Anna Pawlownaga — see on sellepärast siin. Do — tema armastab Sashat wäga. Sellest hilgawast ühendusest ei tohi minu wend loobuda."

Elisa istus tardunult. Mõdi siis see kõrf suurwürstinna pidi würst Aleksandri abikaasaks saama — kas würst teda armastab wõi ei. Ah, kui ta wõiks põgeneda, et seda kihlust mitte näha! Kui hea, et Tatjana ta Saksamaale tagasi läks, ja tahju, et see juba homme ei wõinud sündida!

Ta tundis, et midagi peab ütleva, ja ei saanud ometi sõnagi juust. Rahwatult ja wästinult istus ta, ja Tatjana jahmatas, kui talle näkku waatas.

"Ah, armas, hea Elisa — mina istun ja lobisen ja Teile jaksate wästimuse pärast waewalt weel püsti olla. Unustasin, et Teil täna palju tegemist oli, täna ja juba ammu enne. Ja mulle ei ütle Te midagi, waid lasete ennast rahulikult finni hoida. Nüüd aga ruttu wooditse — sest mina olen ka wästimud. Head ööd, armas Elisa!"

Elisa lozeles mõned segased sõnad. Tatjana liukkas ta õrnasti uksest wälja.

"Ruttu, ruttu! Muidu kulute weel wästimuse pärast maha!"

Elisa läks wälja ja pugus oma tuppa, kus ta murtult toolile wajus ja wälja hõõse wõttis.

"Isa taewas," palwetas ta — "miks pean ma nii kannatama? Mita mind! Tee mind tugewaks, et jõuan lenda, mis mul lenda on."

Ja ära lase teda kannatada, mitte teda. Mita, et ta õnnest ilma ei jääs!"

Pehme stiilitas wäljast läbi akna tulew soe õhk ta palawaid paljaid.

Ja ta nuttis, taw ja kibedasti. Ta süda oli walus, nagu oleks ta pidanud surema.

* * *

Järgnewatel päewadel oli Tatjanale weel waewalt tarwis Elisa abi.

Saadetud Aleksandrist ja würist Jwanist, tegi noorpaar pikki jalutusõite, millest mõnikord ka suurwüristinna osa wõttis. Sest ta lootis selgi puhul parajat juhust leida, et Aleksandriga nelja silma alla jääda.

Uga see ei õnnestanud ita, sest Aleksander hoidus temast hoolega kaugel.

Emaga ei olnud Aleksander enam elsitamatult rääkida saanud ja oli ärewas helemuses. Mii mõnigi kord oli ta enese, agi riis ja otustas ennast sellest pahast teinforrast wabastada, ema soowi täita ja ennast Anna Pawlownaga kihlata. Uga kui ta siis suurwüristinna ees seis, oli tal kõrt nagu kinni nõõritud — ta ei jaksanud otustawat sõna ütelda.

Würist Jwan oli poega kõit see aeg tähele pannud, ta ihel päewal lastis ta poja enese juure tuppa kutsuda.

Mitpea kui poeg ilmus, pani isa talle kae õiale.

"Sasha — kas sa mind siis ei usalda? Ma näen ju, et sul midagi südame peal on, mis sind rõhub ja su pea nõõgu rihub. Kas ei taha sa mulle wiimaks ometi ütelda, mis asi sind nii on muutnud? Kas ei ole mina sinu parem sõber?"

Aleksander wõitles enesega. Kas pidi ta isale kõit wälja puistama? Kuid ta loobus sellest, teades, et ta tunnistuse esimene tagajärg Elisa koha pealt wabastamine oli. Kuid temast lahuda ta ei raatsinud.

Uga mis pidi ta isale wastama?

Küti aega mõtles ta. Siis waatas ta isale silma.

"Ütlen seda sulle, isa. Mis mind piinab, on ema püüde mind Anna Pawlownaga ühendada. Mii mõnigi kord olen ennast sundinud siduwat sõna üttelema, sest selleks on mul küllalt mahti olnud ja suurwüristinna on seda mulle ka tõesti kergeks teinud. Uga ta lähed mulle päewapäewalt wastikumaks. Tema ei ole naine, kelle wastu ma wõiksin soojemaid tundeid tunda. Ta tahab minu üle wa ütleda, millega ma ita ei wõiks leppida. Täidaksin ma tema soowi, siis oleks meie wahel ilmast ilma tüli — ja niusugust abielu ma kardan. Seda ei

jaksaks ma wälja kannatada. Ja nii ei, tea ma isegi, mis õiet pean tegema."

Würist Jwan oli tähelepanelikult kuulanud, ilma et poja juttu oleks kaigestanud. Mii tõsiselt ja kindlasti ei olnud Aleksander temaga weel ita rääkinud. Poja olet ja tõndus meeldisid talle ja midagi nooremehe näos liigutas teda. Tema oli olnud alati hea ja õrn isa ning pani laste soowid alati tähele. Mu nõõded ja laste hea käekõit oled tal alati silmas. Ta pani kae poja õla ümber.

"Ma ei teadnud, et see ühendus sulle nii wastumeelt on. Awalikult ütelda — kuigi ta hiilgaw on, wähem kui sinu ema olen ma seda itka soowinud. Uga kui sa teda ei salli, siis ei taha ma sind ka sundida. Tahan rääkida sinu emaga — tema on asja nii kaugale ajaanud ja peab ka abinõust ja teid leidma, kuidas suurwüristinnale märku anda, et sellest ühendusest asja ei saa. Ega sina ise ometi ei ole suurwüristinnale lootuseks põhjust annud?"

"Ei, isa, mitte kuidagi. Olen ainult lubatud piirideni läinud, et temast eemale jääda."

"Hea küll, siis ole rahulik, ja mina korraldan selle asja sinu emaga."

Aleksander kahmas isa käest kergemini hingama hakates kinni. Wähemalt see koorem oli tal siis südame pealt ära.

"Ma t'nan sind, tänan tühakorda, isa!" Würist Jwan noogutas lahkesti pead.

"Sa oleksid pidanud mind warem usaldama."

"Tahtsin end sundida, isa — teie meeleheaks."

"See oli sinust ilus. Uga selle juures jäid sa nii waitseks ja tõstseks, et sind weel waewalt õskasin tunda."

Aleksander punastas.

"Nüüd peab kõit jalle teisets saama, isa."

Würist Jwan naeratas.

"Noh, kui midagi sellest tõsidusest, mis sinu näost nüüd tihti paistis, sinna jääb, siis wole minul sellest ka kahju. See passib sulle. Minult alati seks ei pea ta jääma, selleks oled alles itg noor. Minu arust oled sa saanud mehisemaks — ja see rõõmustab mind, Sasha. Uga nüüd mine — mina lähen su ema juure."

Aleksander lahkus isast kätt pigistades. Ta süda oli pisut kergem. Isa oli olnud hea. Muidugi — kui ta oleks teadnud, kes poja südame rahutuks tegi, kas oleks ta siis walmis olnud poega suurwüristinnast nii ruttu lahutama? Ei, siis oleks ta wististi weel energilisemalt püüdnud neid kõita, et selle läbi Elisa ja tema wahel ülesaatatut walt ehitada. Uga üks ta kõit — ta oli nüüd jalle waba — ja oma südame täielik peremees.

Würist Jwan oit pojale weel wlinu aega mõllemalt järele waadanud.

„Kas ei murise tal ometi see walgetwerd fakslane peas? Ime see ei oleks. Tädruf on küllalt ilus ja weetlew. Aga ta on ka wooruslik ja kindel — ja niisugune täideminematu kalbumus terastab iseloomu. Sashale on seda waja. Oleme ettewaatlikud, aga mitte eettelamawad. Sadaohtu igatahes pole weel märgata.“

Ja siis läks ta oma abikaasa juure

Sellele teatas ta rahulikult ja lühidalt, mis ta Aleksandriga rääkinud, ja palus abikaasa, suurwürstinna asjus õige tase ja targu tometada. Maria Petrowna usk oli ju isegi kõikumasa, kuid sellegipärast ei tahtnud ta oma armsamast soowist nii ruttu loobuda.

„See ühendus oleks ometi wäga hõlgaw, Iwan — ja Anna Pawlowna energia oleks meie tuisupeast pojale ülikasulik,“ ütles ta tuisajelt.

„Kes teab, Maria — liig terawus pole hea. Iwan, et õnnetu abielu meie Sashale weel dieiti kergemeelseks wõib teha. Ma ei taha Anna Pawlowna kohta midagi paha ütelda, aga ta käsitaw iseloom mulle ei meeldi. Ja sa pead tunnistama, et mees te omahurwi ometi kõrgem on kui sina tõendastid.“

Maria Petrowna filmitse teba mõtelbes.

„Kas tead, mis minu teooria wantuma pani?“

„Noh?“

„Et Sashale tingimata kedagi teist peab armastama. Muudu ei oleks ta Anna Pawlowna wastu nii külmas jäänud. Anna on nii ilus küllalt, et iga kergesti süttiwa südamine peale, nagu meie poja süda, suudab mõju awaldada.“

Wärst Iwan filmitse abikaasa mõtelbes.

„Kui see sinu arwamine on, siis on see jälle põhjus enam, seda ühendust mitte soowida. Oled sa midagi tähele pannud?“

„Ei, ta ei poolda ühtki seltskonna daami eriti, ja see loob mulle mõtte, et tal wäljaspool meie ringkonda mõni armuke on. Mõni näitleanna wõi selle sarnane.“

„Wõib olla, Maria. Ja me lepime kõigeaga, mis teba ainult mangeluawast eemal hoiab. Widadu, küll ta kord isegi arusaamisele jõuab. Et ta ainult seisukohase abielu wõib luua, seda ta teab — ja kui selleks aeg kääs on, siis läib ta selle järele ka.“

Maria Petrowna oli sellega nähtawasti nõus.

„Aga — kui ma ka sinuga ühel nõul oleksin, Iwan, — mis pean ma Anna Pawlownale üttelema?“ õhtas ta.

Wärst Iwan jäi mõttesse.

„Siin ei osta ma sulle paraku nõu anda, Maria; see on sinu asi. Sina tunned seda paremini kui mina ja tead, kui suured ta lootused Sashale peale on — ja mis te kabelest olete

rääkinud. Muudugi tuleb õige ettewaatlik olla. Kõige parem oleks, kui Aleksander Kalnohyst pea lahkuks. Siis wõiksib suurwürstinna mõista anda, et Aleksandril wastumeelt on kõrgemale püüda kui ta ise on. See wähenab walu Peab näitama, et siin asi ei seisa isikus, waid oludes. Sina oled tark naine, Maria, küll ja siis ta õiged sõnad leiab.“

Maria Petrowna õhtas jälle sügawasti.

„See on hirmus ülesanne ja — mina loobun oma armsamast soowist. Aga poega ei taha ma õnnetuks teha. Kui ma ainult teaksin, kes teba on oma wõrku tõmmanud.“

Wärst Iwan suudles abikaasa kätt ja naeratas. Kui lühikeste nägemisega ta tark Maria ometi mõnikord oli!

„Wahest on parem, kui me seda ei tea. Seda peab ignoreerima. Sinna ei tohi tule ja mõdgaga wähele tungida, enne kui see hädaсти tarwilik on. Niisugused itaamesteldused kaowad ära, kui neid tähtsaks ei peeta. Minult mitte wasta rääkida, muudu hakkab Sashale torkama.“

„Noh, olgu siis, ma waatan, mis teha on, Iwan. Mõni päew peab mul aega olema.“

* * *

Aleksander oli wäheajal läbi aia lossi äärt mööda lossi kabeli poole sammunud. See seisis lossi õunapool küljes ja oli lossiga katusega warustatud kalgu läbi ühenduses.

Ta soowis mitte kellegi külalisega, kõige wähem weel Anna Pawlownaga kokku saada. Kui ta parajasti kabeliuksele lähenes, astus suurwürstinna jaatonna kojadaami seltsis wälja. Aleksandril polnud lusti ennast jälle peatada lasta. Sellepärast sammus ta temast awpakkikult kummardades mööda ja läks kabelisse, nagu oleks tal nõu olnud seal palwetada.

Anna Pawlowna oli pahane, et värst tema käest pääses. Kabelisse ei wõinud ta temale järele minna. Wiwitades lahkus ta, aga ta näol oli tufane ilme ja ta kojadaamil olid rased tunnid.

Anna Pawlowna märkas wäga hästi, et Aleksander temast eemale hoidis. Mõnikord arwas ta, et teba wiskab, sest et ta teba ei tahtnud mõista. Just selle mehe oli ta omale meheks walinud ja isa juures selle ka läbi wiinud, ja nüüd kõik asjata! Kas siis värst ei osanud hinneta, mis ta temale pakkus? Wiha ja haawatud isikus hakkasid ta armastusega wõistlema.

Aleksander oli kabelisse astunud ja langes altari ette põlwili. Pirikus walitses wilu ja rahulik õh, kus kõik maailma hädad wõidi unustada.

Kõrgendatult hingas Aleksander, et ta Anna Pawlowna käest oli pääsnud. Tõsised mõtted

täitid ta rinda. Elisa pilt seisid ta waimu ees ja ajas temaga õrna juttu. Kuid see ei paistnud ta meelest olewat püha-koja rüwetus Jumal ise oli ju selle armastuse ta rinda pannud.

Pärast isaga rääkimist oli ta pisut rahulikumaks jäänud. Kui ta ei tarwitsenud Anna Pawlownat kosida, siis wõitis ta vähemalt aega. Wahest sündis mõni ime, ime, mida kõik armastajad ootawad, kui nende armastuse ees ülesaatatud takistused seisawad.

Sme!

Ta waatas pühapildi'e, mis altari üht seinat ehtis. See oli ta perekonna kaitseja. Kalliskiwidega kaunistatud kuldraam ümbritses teda. Kalliskiwid üksi olid mitusada tuhat rubla wäärt. uis ta esivanematest oli selle raami kord teha lastnud, kui ta ühest raskest hädast pääses. Pilt oli kõige raamiga seinasse müürtud, et seda keegi ei saaks warastada. Aga kalliskiwid pidasid ainult kerged kuldnamendid.

Aleksander waatas üles püha poole.

„Wõid sa imet teha, siis näita seda. Waata minu südamesse, ja kui sa wõid täita, mis ma soowin — siis — jah, siis tahan ma sinu wagemust uskuda!“ sõstas ta.

Näis, nagu oleks naeratus pühamehe habemikust näost üle lewinud. Aleksander tõmbas sügawasti hinge ja äigas käega üle otjaetse.

Siis tõusis ta ruttu ja lahkus kabelelt.

Wäljas paistis soe päike. Ruttu astus würist puiestikku. Ta läks kaugemale, et mitte kellegagi koku saada, ja jõudis wiimaks puiestiku taga seiswasse metsa.

Kui Aleksander ühe metsaga laetud kingu otša oli roninud ja puude wahelt ligemasje orumadalikku waatas, nägi ta enese ligidal ühel punitüwel Elisat istuwat. Neiu kandis walget linast kuube ja ilusat lihtjat blüssi. Wööks oli tal kitsas nahlwöö. Sihine kübar oli ta kõrwal murul maas.

Neiu ei olnud ta tulekut pehmel samblal kuulunud. Nüüd teisis noor würist ja silmitses teda ühisilmil. Nii ilus ei olnud neiu ta meelest weel ial enne olnud, kui sel filmapilgul, mil neiu nii igatsewalt kaugelt wahis.

Wiimaks astus ta lähemale:

„Elisa!“

Nagu kerge õhe kajas see neiu kõrwa, aga ta kuulis seda ometi. Kõhudes tuisatas ta ja waatas üles. Siis hüppas ta ruttu püsti ja tantsis meeletu kiirusega põgeneda.

Aleksander astus talle ette.

„Elisa — Elisa! See on ju wõrdlematu piin! Urge põgenege minu eest, ma ei tassa seda kanda. Kuidas ma Teid armastan, Elisa, oh — lubage, et seda ainus kordki ütlen. See lõhestab mu rinna. Elisa. Kas peab see nit oieama, et üksteisest eemale hoiame? Kas ei tohi me kuuluda üksteisele?“ hüüdis ta palawalt.

Elisa seisid ta ees wärisedes ja waatas talle otša walusasti tuisawal näol, ja waitis.

„Elisa.“ jatkas würist, „ütlege mulle atnult üht — halastage — ma ei astu Teile sammugi lähemale, olge üsna rahulik — ütlege mulle ainult seda, kas mind armastate?“

Neiu pani käed liigutawas abituses koku. Sunred pisarad weeresid tal üle põskede, ja siis ütles ta tasa:

„Jah, ma armastan Teid, würist Aleksander, nii, kuidas armastatakse jumalust, kes meist kõrgemal seisab Tean, et mul mingisugust soowi ei tohi olla. Olen sellega ka juba leppinud ja wõtan kõik walud heameelega enese peale. Mul on jõudu kõ gist soowidest loobuda, kui Te' mind rahuga lasete oma teed minna. Aga ma ei tohi miinguseid sõnu kuulda, nagu Te neid praegu ütlesite. Annaksin ma oma armastusele järele, wõi kui ma seda peaksin tegema Teie sunblmisel — siis oleks mul atnult wael üks tee — surm. Ja ma olen alles noor ja tahaksin elada — elada ning õnnelik olla.“

Aleksander fikmitses teda palawail silmil.

„Õnnelik olla? Elisa — kuidas wõid intmene olla õnnelik, kui ta peab loobuma?“

Neiu tuisatas ja waatas talle otša pilguga, mis Aleksandrit põrutas.

„See on mulle juba suureks õnneks, kui ma Teid wahete wahel näha saan ja Teie häält kuulen; see on mulle õnneks, kui Teie wari minu teele langeb, ja suureks õnneks on mulle, et armastan meest, kes on aus ja suuremeelne, kelle poole ma wõin üles waadata täis usadust ja imestust. Urge keelate mulle seda õnne, würist Aleksander, seda palun ma Teilt sügawast südamest.“

„Sa lepid wahesega, tüdruk,“ ütles würist.

Neiu käed langeid jõnetult lonti.

„Seda ma pean,“ ütles ta hääletult.

See liigutas Aleksandrit hirmsasti. Ta ajas enda sirgemaks ja äigas käega üle otjaetse. Siis ütles ta rahulikumalt, enmastwalitsemawalt:

(Järgneb).

Galaduslik külaline.

Brantsuse kirjanik Jules Verne.

2

Wahepeal tõmbasin salaja ventiilnõõri — baromeeter tõusis, nii siis wõjusime. See oli ka ülim aeg. Tuba mäsfas lõunapool torni ja mürtises äite.

"Siin — waadake seda pilti," jättas mu kaaslane. "Ta kujutab hiiglaballooni, mille küljes ripub terve laew kui gondel. Saewalael on terwed lossid ja majad. Joonisstaja pole wist kunagi uskunud, et ta näli lord idiks wõib muutuda! Saewal ei pundu wähematti: tüür, purjed, tiitwad, lootiskoht, päästepaat, tule-torn, kohwikud, meeskonna-ruumid, elatustarwete ladud, awalikud majad, hiiglaorel ja mitte wähem hiiglamürakas suurtütt, et kõigi ilma-ja kuuelanikkude tähelepanu oma peale juhtida. Rygege suurepäraselt soowitust selle pildi juure: „Ülesleitub inimsoo-õnnestamiseks, tahab see õhulaew korrapäraselt liikuma hakata Somnikumaa ja Euroopa wahel. Ta tahab mõlemaid kontinente waatamas käia. Reisi ajal pole waja millegi eest hoolitseda — kõik on laewalael mugawalt sisse seatud. Praegu töötatakse kindla reisiplaani ja tariifi kallal. Täiwa suurte sõitude tohtimaksab ühtlane hind: üksteinhat Souisbori. Et see summa mitte kõrge ei ole, seda kinnitab wist igauks, kes armesse wõtab fitret sõitu ja mete mugawat sisseandet. Sest siin leiab igauks kõik, mis iganes süda igatsab. Üks lõbusseb ballil, teine peatab siku-seal maal, kolmas sööb suurepäraselt ja peenemaitselisi roogasid, lüna neljas oma usku filmas pida-dest paastub; kes tahab juttu ajada walmulate inimestega, leiab neid siit rohkel arwol, kes aga omajarnast lollpead otsib, jedagi teenitakse rikkalikult. Lõõu olgu mete õhusõiduselist hing!" Senni on sääraste fantastide üle naerdud, kui minu päewad weel loetud ei ole, siis näha see wist kas lähemas wõi hilisemas tulewikus, et säärased õhulossid muutuwad tõelikkuseks."

Dangefime silmanähtawalt, ilma et aga wõõras seda tähele oleks pannud.

Waadake seda balloonimängu; teba mähgita see peenemas seltskonnas täringute ja mähgumarkidega kui huwitawat seltskonnamängu."

"Tete olete nähtawasti kõik õppinud ja kogunud, mis aga iganes tähendusese õhuasjandusega?"

"Wäga õige, mu herra, wäga õige! Maates Whaetoni, Klaruse ja Tarenti Archhtafega olen kõik uurinud, kogunud ja studeerinud. Minu

kaudu wõiks kõik õhuasjandus ilma le palju kasu laata — kui Jumal minu ellu jätaks. Kuid see pole wõimalik."

"Miks?"

"Miks? Kuna minu nimi on Capedoolles — wõi ta Herofraat."

D. Uuen lähenes maale; kuid kui inimene häda-hus wiibib, siis on tal ükskõik, kas ta on wiiskümmend wõi wiissada meetrit kõrgel.

"Kas Tete mäletate Plenruse lahingu sünnimust?" küsis mu kaaslane, kelle nägu ifta punasemaks muutus. "Toolord afutas Contelle Brantsuse waltisuse tädul õhusõidu-kompaniid. Manberge'i piiramisel idusis kindral Jourdan kaks korda isiklikult Contelle'iga õhtu, kusjuures leburid maal wiibwa meeskonnaga signaalilipukese abil teateid wabetasid. Mitmekordset lasti püssidest ja suuriütidest ballooni poole, ilma et teba oleks tabatud. Maakulamise tagajärjed olid hiigawad. Kui Jourdan Charlerot piiramisele afus, last ta Contelle'id järgi kulla. Seetord püüis kindral Morelot Contelle'iga tahetsa tundi õhus ja uuris wälja kõik, mis tähtis oli. Jourdan on ballooni tähtsust alla kriipsutanud ifegi oma wõidu proklamatsionis. Sellegipeale waatamata pidi see sõja-õhulaewanduse esimene aasta täama ka tema wiimaseks. Ja waltisuse poolt afutatud õhusõidukool suletti Napoleoni tagasiwõidetul Egiptuselt. „Mistatse lootustele õigustab küll meid see laps, kes praegu alles ilma le on istunud!" oli Frankiin esimesi balloone nähes hüüdnud. Ja, tõesti, laps oli elujõuline, teba et oleks tohitud lämmatada!"

Tundmatu surus otsaeffe pihku, jät mõneks minutiks wait ja tõstis siis isandliku pilguga oma pea:

"Minu kasu peale waatamata olete wentiili awanud."

Dofin üllatatult wentiili nõõri käest.

"Dnn," ütles ta ütksuiselt, "et meil weel sadawitskümmend kilo ballastit kaafas on."

"Mida kawatsete teha?" pärifin kõhudes.

"Kas olete kunagi üle mere lennanud?"

"Kahju ainult, et Madria mere poole sõdame — see on ju ainult oja le. Kuid ehk leia me teises kõrguses mõne teise õhupooluse."

Ja ilma pilkugi minu peale heitmata, heitis ta paar kotti ballastit üle parda. Siis aga ütles ta ahwardawa häällega:

„Subastin Teil wentiikil awada, sest et balloon lõhkeba ähwardas. Kuid ärge enam seda teist tõrda tehke, et wentiikil awate!“

Etis jutustas ta harilikul toonil edasi:

„Teie tunnete ometi sõitu Dowerist Calais'je, mille ühiseelt ette wõtsid Blanchard ja Jeffries? See oli suurepärane asi! 7. jaanuaril 1785 täitsid nad oma ballooni Doweris tugewa tagutuule ajal. Kuid peagi pärast stari selgus, et ta liig raske oli; nad pidid ballastit wälja heitma, et mitte mahi langeda, nii et nelle ainult wiststeist kilo liiwa reservi jäi. Seda oli wähe, sest nõrga tuulega ei saanud nad Inglise rannast kiigi kaugele. Peale selle kaotas ballooni oma kosta mitte tiheduse tõttu rahkesti gaasi ja hakkas lõssi wajuma. Poolteie tunnise sõidu järgi nägid lendurid, et nad wajuvad.“

„Mis hakkame nüüd peale?“ küsis Jeffries.

„Oleme kaanaltist kõigest kwe weerandi seljataha jätnud,“ seletas Blanchard, „ja lendame wäga madalalt.“ Ehk satume suuremas kõrguses paremate tuulte piirkonda. Seidame oma wimile ballastit wälja.

Balloon tõusis weidi kõrgemale, kuid hakkas peagi uuesti langema. Keset kaanalt pidid lendurid oma instrumendid ja Brantsusmaale määratud posti üle parda heitma. Weeranditudi hiljem palus Blanchard oma kaaslast, et ta baromeetrit waataks.

„Baromeeter tõuseb!“ wastas Jeffries.

„Meie oleme kadunud!“

Kuid pea pärast seda hõiskas ta:

„Seal paistab Brantsuse rannik!“

Samal filmapiigul kostis kahtlane müra.

„Kas lõhkes balloon?“ päris Jeffries uuesti hirmul.

Ei, kuid kaotastime niipalju gaasi, et ballooni alumine osa täitsa kofku ähwardab wõjuda. Kuid ilkagi weel wajume meie — wälja tõst, millest wõime ilma olla!“

Tõlbu tagawara, aerud ja tüür, mille nad kaasa olid wõtnud — lootuses, ballooni juhtida — heideti üle parda. Ballooni sõljus waewalt jada meetrit üle merepinna.

„Balloon tõuseb jällegi,“ seletas Jeffries kergendatult hingates.

„See on ainult wäike ülestõus kaalu wähenemise tagajärjel. Ja ümberringi pole ainuiski laewa, ainuiski kalawenet! Riided merde!“

Nad riskusid omad riided seljast, sest balloon wajus juba jälle.

„Blanchard, Teie olete pidanud selle sõidu üksi tegema. See ei pea aga Teie hukatus olema, et Teie nõus olite, mind kaasa wõtma. Ohwerdan enese: hüppan merde, ja ballooni — minu kaalu wõrra kergemaks minnes — tõuseb tuntawalt kõrgemale.“

„Ei, ei — jätke see mõte,“ ütles Blanchard. Ballooni lats lõhkenemaks ja oli umbes wihmawarju sarnane. Gaas koondus teega seinte juure ja hakkas seda suuremal määral wälja tungima.

„Ei, ei — jätke see mõte!“ hüüdis Jeffries. „Sumal laitsku Teil.“

Ta tahis üle korwiterwa hüppata, kuid Blanchard kaaras temast kiini ja ütles:

„Meil on weel üks wõimalus olemas. Meie wõime gondit maha lõigata ja end ballooniwõrgust kiini hoides ülewal pidada. Teeme kõik walmis. Kuts — mis see siis on? Baromeeter langeb — meie tõuseme! Tuul on appi tulnud, meie oleme päästetud!“

Juba tuli nähtawale Calais. Lendurid olid rõõmu pärast liigutatud. Weidi hiljem maandusid nad G.ines metsas.

„Ma ei tahtle selles,“ ütles jutustaja kuwalt juure, „et Teie jarnasel puhul Dr. Jeffries'i omale eeskujuks wõtaksite.“

Meie all laiatasid end helkiwad pilwemasid. Ballooni heitis pikki warje pilwede läikwatele woogudele. Ühe kõmas meie all.

„Kas wajume?“ küsiti hirmunult.

„Wajuma — kui meid ülewal ootab päike! Ballast wälja!“

Jällegi wabastati ballooni enama kui kahekümnekilose kilo wõrra raskusest. Kolmetuhande wilese ja meetri kõrgusel jäi ta seisma. Mu piinaja jutustas edasi. Olin kui halwatud, kuna tema enese nähtawasti tõbus tundis olewat.

„Soobsa tuulega wõiksime dige kaugele jõuda. arwas ta rahulikult. „Antillides on õhupoolusid, mis liiguwad pöörase kiirusega: jada mere- millil tunnis.“

Napoleon I kroonimisel last Garnerin kirjult ehitatud pilwiballooni õhku tõusta. See sündis kell üksteist öösel, ja tuul puhus põhjaloodest. Teise päewa hommikul terwitasiid ballooni Nooma linna elanikud salundiga, kui see parajasti St. Peetri kohal lehwis ja siis Neero hanale maha wajus. Meie — meie jõuname weelgi kergemale ja weelgi kõrgemale.“

Ma ei kuulunudki enam, mis ta lobises. Mu kõrwad sumisesid. Piimed katkesid, taewaluu awanes.

„Hullo — waadate alla, see on Speyer.“ Kummardasin üle korwi serwa ja nägin wäikest musta plekki. See oli Speyer. Rhein, mis siin taunis lai on, näis olewat kitsas wael. Meie peade kohal helkis oasuurne taewas. Juba kama polnud me lindusid näinud, sest neid pole siin hapnikuwaeseks õhus. Meie kahekesi olime üksi selles mõõtmatus ilmaruumis — mina ja hullumeelne.

„On tarwilik, et Teie teaksite, kuhu ma Leib wiin,“ algas ta uuesti ja heitis lampakki pilvedesse. „See on ju misti suurepärase, jädrane kulkumine. Ja seejuures tunneb õhuasjandus alates Bilâtre de Rozier päiwist kunnit leitnant Gale'ini õige wahje õhwrõid. Ja peale selle on need inimesed õnnetusel ise süüdi. Bilâtre de Rozier oli esimene. Ta tõusis üles 13. juunil 1785 Romain'iga Bonogne's. Ta Aero-Montgolfier oli lihtne weniitballon, mille alla oli kinnitatud isitiinder soojendaud õhu jaoks. Selle järgi, kas ta tulid isilindri all wõhendam wõi suurendab — mõttes Bilâtre tõusta wõi rajuda, ja nimelt ilma ballastit waljahetmiseta ning gaasitaotuseta. Sumala pärast, seda wõiks ju nimetada tulesädeme asetamist püssirohutiinini! Numalad mehed tõusid neljajaja meetri kõrgusele, seal wiis teine wõulus nad awamerale. Et kiiresti waja da, tahtis Bilâtre wentiili awada. Kuud õnnetusel oli wentiilindõr ballooni karestamisnõõriga ühte sattunud, balloon kisti lõhki, langes tühjenedes soojaduh-isilindriõse, sõetult pant walgustus-gaasi lõhkema, ühtlasi aga langefid mõlemad lendurid sügawikku. Nad jäid parustatuina maha ranna rahnude wahjele. Kas poinud see õirumus — eks?“

Kogelesin ainult: „Sumala pärast, maandume“.

Piltasjed pilwed koondufid ümber mete, walgud jähwisid, äikse mürim oli kohutaw.

„Urge tehke mind karsituls!“ hoitatas waimuhaige. „Teil pole üldje enam waja teada, kas mete tõuseme wõi wajume.“

Nende sõnadega heitis ta ka baromeetri üle korwiserna ja tühjendas uuesti paar kotti ballastit. Nüüd pidime juba mittemehande meetri kõrgusel olema. Balloonikormi küljes tellisid jääristallid, peen udulumi piitsutas meid läbi ädi. Sügawal mete all mässjas orkaan.

„Urge kartke!“ rahustas mind mu kaaslane. „Minult ettewaatomatud inimesed hukkuwad. Diwari, kes hukkus Orleans'i juures — sõitis paberist Montgolfier'iga. Ja ta gondel oli täis süttiwaid aineid, mis läksid sõetulest põlema. Balloon lõi leelima — kui küünal, Diwari kullus ja suri. Mosment tõusis ühelt Lisbe'i mdelt; wäite wapunus tõstis ta tasakaalust — ta kullus ja suri, Vittorf tõusis Mannheimis paberballoonis üles, balloon süttis — Vittorf kullus ja suri. Harris tõusis üles balloonis, mille wentiil lig juur oli; gaas jooffis wälja — Harris kullus ja suri. Sadler oli lõik ballastit ära raisanud, ta kanti üle Bostoni katuste ja korstende — Sadler kullus ja suri. C. King lastus langefirmiga alla, mis oli termist po-

hurdid aetud wihmawerju jarmane; lang firm kullus wõlekirrusel alla ja wõjus tug ma uul- rades sootumats kottu — C. King kullus ja suri. Nii siis — nendele oma julguse õhwrõiele kuulub mu armastus ja austus. Suren samati, kui nemad. Kõrgemale — weel kõrgemale!“

Kõik ta surmate-nimesid: hirmupõid omandard I. ju. Balloonis p. ius õuateres õhus ja p. ius kõr wera wate kirts all. Mehanilist tahtim wentiil awada, kuid teine mees tõstas wentiilindõr kull. Diu kadunud.

„Kas olete näinud, kuidas Madam Blanchard kullus?“ küsis ta julmalt. „Wamastu seda p. alt, jah — kurgi ma weel toofid sündinudli et elnud. See oli 6. juunil 1819 Tiro- lis. Et kottu holda tätekalude al. l, t. r. m. i. s. proua Blanchard näitise läbinõõduga ballooni, mida ta aga sei põhjasel puuguli p. di täitma. See pärast pressiti tohe pärast ülestõusu o. sa wessitiku ballooni, nii et ballooni gaasjaba teatud a. õttes taga lehwis. Lenduril oli kormi all traadi õijas wäite tulewärt, mida ta ülewal kawajes põlema sündata. Peale selle oli tal kaapas lang firm, mille külge samati oli kinnitatud tulewärt — ja nimelt hõõ rihm. Proua Blanchard tahtis mõlemaid põlema sündata ja siis langefirmi üle parda heita. Seejuures oli ta ettewaatomata, et ta põlema t. ku holdis wäljawoolawa gaasi all, mis õmuga ühtedes oli muutunud p. ahwatusimeks ja si. mapikfelt eksplodeeris. Wahtisin teiste praikwaatajatega nudishimuli u t. üles, kui äkikelt plahwatus õifet taewast walgustus. Algul armastid kõi, et see on tuntud lendurist-proua uus numb. r. Kuud leek kaswis, kadus si. map. iguks ja õsuus hõijem tulihõmbana ballooni tyus. Tule was- tuhelt kullus hulwaaridel ja Montmartre' l. Näg' n seigelt, kuidas õnnetu enese püsti ajas, ja katsi korda katiet teqi ballooni tätetoru k. a. tega kinni pressida. Et nii tulid k. s. t. u. t. a. b. a. Siis kargas ta kormi tagasi ja püüdis ballooni wajumisele sündida. See lektis mitu minuit, kunnit gaas ära oli põlenud. Balloon wajus kottu, kuid ei kullunud; ta k. h. u. t. a. t. i. ä. g. e. d. a. i. o. o. betuule poolst Partisi kohale. Rue de Bron. 'is, kus on ilusad ja suured atad — olets wõidud weel õnnelikult maenduda. Kuud ballooni k. o. r. w. p. ö. r. k. a. s. w. a. s. i. u. m. a. j. a. N. r. 16 katist — just samal filmapi'gul, kui mete pöörases jootul Anna uul. i. s. a. s. e. j. ö. n. d. i. m. e. Kuu sine weel proua Blanchard'i appihüüd, siis lendas ta kormist täna- w. a. t. m. i. d. e. l. e. Parustatud liigetega jät ta maha.“

Tarretasin, tuuldes seda meksiku kirega ette kantud lugu. Hullumeelne seisus püsti minu ees, palja peaga, sajis juuste ja segaste si ma- dega. Ta heitis wiinise ballastit üle parda — ja seejuures õlime juba ligi kahetsatuhande

meetri kõrgusel! Veri woolab mu suust ja ninast.

„Mis on ilusamat,“ hüüdis mu waenlane sunnitund häälel, mis kostis nagu läbi paksu weeseina, — „kui olla teaduse märter! Tulewik kuulutab meid pühaks.“

Ma ei tahtnud midagi enam kuulda ja wajusin kofku. Kuid kola põlwitas mu juure maha ning sofisatas mulle kõrwa.

„Sa krahw Zambecari hullumist — kas olete unustanud? Mit siis, kuulake. Zambecari ja ta kaaslasid Frossetti ja Andreoli olid päewade kaupa soodsat ilma oodanud. Kogu aeg waltses torm ja wihm. Ta waenlased püüasid, ja et end ja teadust naeruwäärse neebuse eest päästa, tõusis ta õhku niipea, kui ilm hädawaewalt hakkas paranema. Keegi ei aidanud, kui nad kolmekesi oma Charrière't täitsid, mille wesiiniku nad alt piiritusleegi abil täitsid soojendada. Tuli gaasballooni all! Keft oli läbi lastma hakanud; Gaasi tungis wälja — siiski jätsid nad kindla pinna maha; see sündis 7. oktoobril a. 1804. Nad tõusid argamist, kuid järjekindlalt, nagu seda tunnistas nende baromeeter, mida nad kontrolleerisid käsilaterna nõrgal walgusel. Zambecari ja Grossetti polnud wäsitawa täitetsõ tõttu 24 tundi mitte midagi söönud.

„Sõbrad,“ kaebas Zambecari, kui nad ju kõrgel õhus hõljusid, „mul on külm, olen wäsinud — usun, et suren.“

Ta langes peaaegu surruna maha. Ka Grossetti minestas ära. Minult Andreoli oli täte teadwusega. Pikkade waewade järg jäudis ta Zambecari üles äratada.

„Mis on? Kus olene? Kus poolt on tuul? Mis kell on?“

„Kell on kaks.“

„Kus on kompass?“

„Ümber kukkunud.“

„Piirituse leek kustub koge.“

„Ta ei suuda enam põlema selles hapnikuwaefes õhus.“

Kuu tuli nähtawale ja walas oma õudset walgust üle selle kohutawa siisenti.

„Oh, mul on külm, Andreoli! — . . . Mis peame peale hakkama.“

„Walt,“ palus Andreoli, „kas teie ei kunte midagi?“

„Mis siis?“

„Smelil mühina.“

„Sa eksid.“

„Ei.“

Waadate neid lendurid õõ läbipaistmatus pimeduses, kuidas nad kuulatawad arusaamatut mühinat, mis tungib sügawikust! Kas pu-

runewad nad wastu torni wõi kukuvad surruks wastu kainsid?

„Kas teie ei kunte? See on kui murblained.“

„Wõlmatu.“

„Siiski, siiski — see on meretohin.“

„Tõesti. Sküdate gaasloojendaja!“

Wäie luhtainud kuisse järgi läheb Andreoli lõpuks korda piirituspanni jälle lõktele õhutada. Kell oli kolm. Sainde müha kostab üsna lähedalt. Nad ünglewad tihedalt üle merepinna.

„Olene kadunud!“ hüüab Zambecari ja heidab kott ballastit üle parva.

„Appl!“ kandes Andreoli, lootes, et mõni möödasõitew laew neid kunteb.

Gondel sukeldub wette. Suba ulatab neile west rinnuni.

„Instrumendid üle parva! Kõrbed! Raha!“

Kõik heideti üle korwiserna. Õig palju kergendatud, tõusis ballooni filmapiitselt peadpõõritawale kõrgemale. Zambecari minestas. Grossetti nina hakkas werd jooksuma. Hingamine ahwardas seisma jääda, külm piinas nende poolpaljaid kehast, lumi tuistas nende ümber ja määts nad pooleldi oma alla; punaselt kui veri paiskts kuu.

Pool tundi heljusid nad jõuetult, kaitseta ja poolhalwatult neis äramõõtmata kõrgustes, siis hakkas ballooni jälle wajuma. See oli kell nell hommikul.

Ballooni kuffus kui kiwi ja langes uueks merde. Jällegi seisis nad punsani wees. Pooleldi tühi õhulaew Ichwis kui puri ja sõitis tundibekalpa tullest aetud. Kui päew saabus, nägid merehädalised rannikut — nad olid mere miili Pesaro'st eemal. Üks lootus ärkas elule, kuid tuul pööris ja kihutas pilgates awamerele tagasi. Nad lähenesid kalawenedele, kuid ebausklikud kalamehed põgenesid tundmatu koletise eest. Meeste õnneks oli üks kalameestest siiski targem, arutas lähemale, wõttis mehed paati ja wiis surmale wäsinud Ferraras'se.

Kas polnud see kohutaw sõit, eks? Kuid Zambecari oli julge mees raudse tahtejõuga. Waewalt oli ta terwe, waewalt wõis ta jälle tarwitada oma külmast wõetud kasti, millest mitu sõrme oli amputeeritud — algas ta juba ettewalmistusi uueks ülestõusuks. Tihedalt üle maapinna sõites pörkas ballooni wastu puid, seejuures kuffus piiritusõõu ümber ja walas lenduri riided üle. Tuli haaras piiritusest kinni. Kuid ta ballooni läks põlema; kuid siiski surtis lendur weel maanduda. Ta oli ülent kaetud tulehaawadega.

Sa nüüd peate Teie kuulma mete julge eelkäija wiimsest sõidust. 21. septembril 1812 tõusis Zambecari Bologna's üles. Jällegi pörkas

balloon vastu puud, jällegi latus tuli pitritusnõust üle terve sõiduriista. Seebord aga — seebord kukkas Sambecari alla ja suri.

Ja ääraft kangelasmeelt nähes peaksi meie veel kõhklema! Ei ialgi! Ja mida kõrgemale meie tõuseme, seda hüljgavamaks kujuneb meie surm!

Nüüd oli meie balloon tihti kõigest, mis end last liigutada. Olime kõrguses, mida enam kindlaks ei osata määrata. Siglakuul väreles õhufeses õhus, iga vähem kui heli kostis müristades meest meie kõrvu. Taevalaotus kadus kõigi oma tähtedega igavesse pilkatusse. Võõras tõusis minu ees püsti ja hüüdis kähijawal häätel — mulle aga kostis see kui Wilmse-päewa paju.

„Tund on tulnud — nüüd tuleb meil surra! Sutmeste seast oleme välja heidetud, nad vihkawad meid — me purustame nad lõmiks!“

„Armu!“ ägastu mina.

„Kõikame kaiki gondit'õled. Usaldame enese gondit hooletks, usaldame enese ruumi lõpmatuse kätte! Raskestpunkt muudab suuna — meie maandume veel päiksel!“

Ägastus andis mulle elu ja jõu tagasi. Kargasti hullumeelse kallale, haarastine üksteise ümber kinni, hirmus maadlus algas. Ta oli tugewam. Ta paiskas minu vastu põrandat, põwitas minu peale ja lõikas korwinöörit puruks.

„Üks . . . luges ta.

„Palastaja Jumal!“

„Kaks . . . tolm!“

Kargasti üles üllinamikus ägastuses, heitsin eneselt hullumeelse, kes nõõri nõõri järgi purustas.

„Kümme . . . üksteist . . .“

Gondel kukkus sügavusse. Instinktiivselt haarastin ühest kattisest nõõriotlast kinni ja tõstsin enese nii üles balloontõõrku. Hullumeelne oli kadunud.

Korwirastuse võrra kergendatud balloon kihutas üles võimatusse kõrgusesse — nagu nool. Ulewapool oli hirmust mura kuulda. Põõjunud gaas oli kosta purustanud . . . juustin filmad . . .

Palaw nikstus äratas mu unestit ellu. Uvafin tinarastel filmalaud: tulised pilved kihustasid minust möõda, wäljub jähwiid minu poole. Kukkumiskiirus oli kahanenud — test oli enese firmitslatendanud. Maa hakkas paistma. Horisondil paistis meri, kuhu mind tuul kihutas. Üksiline tunnehoog tiskus minu kääst nõõri, millest kinni olin pidanud. Kukkudes pigistatäed automaatslikult jälle kofku ja tundsin kuidas miski karedalt ja põletawalt läbi minu peo jooksis. Siis kukkusin ma vastu maad.

See oli maandumiskõõis, mis nähtawasti kusogil maa külge kinni oli jäänud ja millest ma kukkudes kinni olin suutnud haarata. Balloon, mil wiimane ballast wõõtunud — tõusis kõrgemale ja kadus wahutawa mere poole.

Kui jälle meelemärkusele tulin, siis leidsin ennast ühe Zaberjärke ääres asuwa Harberwiji' liana kabaniku woodist, Gelberlandi prowintsis, nelikümme kilomeetrit Amsterdami. Keõstis kawa, enne kui aru sain oma pääsemise imest ja sellekse hakkasin ustama.

(Rõpp).

Mets kohas.

Wene kirjanik W. G. Korolenko.

Mets kohas . . .

Selles metsas walitses alati müha, ühtlane, pikaldane, kui kauge heli kaja, rahulik ja segane, kui waikne laul sõnadeta, kui selgusetu mälestus minewikust. Temas walitses alati müha, sest ta oli wana, põline laas, kuhu polnud weel tunginud kirwes ega metsakaupleja saag. Kõrged saja-aastased männid oma punaste, wägewate tüwedega seisid sünge sõjasalgana, tihedalt üksteist hoides haljaste latwadega. All oli

waikne; lõhnas tõrwa järgi; läbi männiokaste waiba, millega oli kaetud maapind, tungisid heledad sõnajalad, mis lopsakalt laiusid eheteks ja seisid liikumata, lehekestki wäristamata. Rõsketes nurgakestes sirutusid pikkade wartega haljad rohulibled; paar üksildast lille kummardasid wäsinud peakesed ettepoole, nagu waikses nõrkuses.

Äga kõrgel, lõputa ja ääreta, kostis metsa müha, kui wana laane tume hoige.

Dollarprintsessi tuju.

Austria kirjaniku Hans Jung'i naljajutt.

Josef von Stadl, keiserliku ja kuningliku sõjawäe endine pealik, Wiini wõidusõitjate ja teatri ringkondades tuntud kui „ilus Joosi“, üks selle waltserlinna rõõmsamate ja muretumate meestest, ja kerguse juures, millega ta kõik ära wõitis, mis talle ette juhtus, wististi ka kõige õnnelikum ja rahulolewam, kui tal paraku ei oleks raha otsa lõpnud, tundis hirmsat kõlblist kassiahastust.

Mis peab selle kohta ütleva, palun?

Ei tarwitsenud ju lähemaid wõrdlusi teha. Warem oli ta kannud kirjut kurbe. See polnud enam midagi. Siis oli tal ise olnud hobune jalgade wahel. Ta oli wõidusõidud kaasa teinud. Kuid küus nädalat tagasi oli ta pidanud ära müüma nii hobuse kui hobuseriistad. Ta oli ise uue opereti esietendusel wiibinud ja lauljannadele lillesed saatnud. Igal pool oli tal olnud piiramatu krediit. Sõna krediit oli nüüd waese Joosi sõnaraamatust täitsa kustutatud. Elu oli olnud igawene ilus ja päiksepaistne pühapäew. Kergest teenistusest kõnelemata. Nüüd oli kõik pilwes ja udus. Ja kui ta warem puhkeaaga palus, siis istus ta mõni tund hiljem rongis ja reisis erariietes Itaaliasse ja Nizzasse.

Millised ajad olid need olnud!

Ja nüüd see kassiahastus.

Wõtaks tont! Kuid ta oli ikka weel noor, tundis üdi oma kontides, jõudu, mis ennast ometi pidi laskma wäärtusteks ümber wahetada, kui kaaswõitlejaid ei oleks olnud liig palju.

Ei olnud nüüd enam waja rõõmu, waja oli leiba elu seeshoidmiseks.

Waene hea Joosil!

Nädalate kaupa trepist üles ja alla jooksnud, eestubades oodanud, kohta otsinud.

Weel polnud elu rikkes. Weel oli wõimalus uue julgusega uut elu alata.

Ohwitser? Endine pealik? Mis Te siis olete õppinud? Kahetsen!

Oli olemas imeilus elukutse: inimeste elu kinnitada. Leidus isegi inimesi, kes oma elu tahtsid kinnitada lasta. Aga kautsjon!

Waesel Joosil selleks raha ei olnud.

Wiimaks pääses ta praktikandina ühte panku, kus sai weidi taskuraha, aga palju ilusaid lubamisi tulewikuks. Kuid lubamised jääd lubamisteks, sest waene Joosi ei olnud loodud tööloomaks. Temast oleks wõib olla saanud hea insener, kui ta oleks ülikoolis õppinud; ta oleks teinud leidusid, sest tal oli selge pea ja õnnelik käsi.

Mööda. Otstarbetu.

Ohwitseride ringkonnas oli ikka weel üks wiimne abiallikas leidunud, kui raha waja oli: mäng. Ja kui õnn ei olnud liig tujukas, saadi keerulised olukorrad ainsal ööl lahendada.

Oh, weel tänagi wõidi Wiinis mängida. Wõidi wõita hiiglasummad. Aga tal polnud enam frakkigi. Ta oli pidanud wiimse üüri tasuma. Ja ilma frakita ei pääsnud keegi klubisse, kus uued rikkad ja rahamagneedid ühe osa oma börsewõitudest mängu peale panid.

Kassiahastus suurdus päewast päewa ja polnud enam lootuski teda weel kuidagi wiisi õnnega lõpetada.

Hea Joosi nägi ennast kahekümne-seitsme aastaselt juba oma elukäigu lõpul ja ei teadnud enam mingisugust nõu.

Ajalehti müüma? Pakke kandma? Leidus weel mõni rahatootaw elukutse. Wõõrastemajas kohta otsida? Milleks mõistis ta Inglise ja Prantsuse keelt?

Kui ta ometi ikka jälle ei oleks kaotanud kõik oma julguse, pettumust pettumuse järele tundes!

Isegi rewolwrit ja päästwat kuuli polnud tal waesel enam.

Joosi mõtles wiimse wõidusõidu-päewa peale Freudenaus, kus ta oma „Faworiidiga“ wiimse takistuse juures kukkunud. Hobune oli oma alaluu murdunud ning seisis, kui teised ratsanikud ju mööda olid kihutanud, abitult ning waatas Joosile näkku. Kui ta lihunikult armukuuli sai, kukkus ta nagu walgust rabatult maha ja oli surnud. Tookord oli ohwitser mõtelnud, kui sina kord ka nii kergesti wõiksid surra! Aga sõda polnud talle wiga teinud, waid oli

ta alles hoidnud mõttetuma ja hirmsama aja tarwis.

Kui ilus Joosi juba kaheksa päewa oli nälginud, tõi talle üks lahke naaber ta üürikorterisse ühe ajalehekuulutuse, milles tallipoissi otsiti.

Naaber wabandas kohmetult.

„Arwasin... kuna ratsutada oskate...
Kui Te midagi muud ei leia...?“

Joosi sai uut julgust. Et aga enesele mitte suuremaid kulusid teha, oli ta kirjutanud. Oma fatalismis ütles ta enesele, kui ma selle koha pean saama, siis saan ta ka, ilma et isiklikult selle wõiduajamise hobustepidaja juureilmun.

Ja nüüd ootas ta wastust.

Päewa.

Kaks.

Kui ka kolmandal päewal wastust ei tulnud, tahtis ta elule otsa teha. Siis oli Wiinis üks tööta sööja vähem. Ja keegi ei küsinud tema järele.

Joosi ärkas warem, jõi sõõmu wett, suitsetas sigaretti ja kuulatas kirjakandja jalaastumist, kes iga minut wõis tulla.

Nüüd.

Ei.

Sammud kadusid neljandale korrale.

Nüüd uuesti.

See oli kirjakandja. Kui ta tõi kirja...
Taewas, läks mööda... Ei. Jäi seisma.
Uuris silti uksele.

Mööda. Ta ei otsinud teda.

Nüüd tulid sammud jälle lähemale.

Wäljas koputati.

Joosi hakkas kergemini hingama ja awas.

Kirjakandja.

„Herra Josef von Stadl?“

„Ise.“

„Tähitud kiri.“

„Mulle?“

„Palun!“

Joosi kirjutas kwiitungile kärmesti nime alla ja jaksas waewalt silmapilku oodata, mil üks jäi ja kirja wõis awada.

Wõõras postmark. Wõõras käekiri. Kiri Nizzast.

Taewas ja põrgu. See oli weel olemas. Maa päiksepaistel, kus muretumad inimesed. Nizza. Monte Carlo. Cap Martin. Promenade anglaise.

Ja seal oli weel keegi, kes tema peale mõtles. Nimelt tema peale.

Ta awas kirja ja kaks sajafrangilist paberraha kukkusid lauale.

Waene Joosi hõiskas õnnelikult.

Kui kirja kirjalik sisu polnud pahem, siis wõis seda lugeda.

Joosi uuris käekirja nagu dokumenti, aga ta pidi weel teise ja oma wiimse sigareti suitsetama, enne kui aru sai, mis ta endine sõber tahtis.

Kui ilusal Joosil weel aega ja lusti olla kord jälle Nizzasse reisida, seal oodatawat teda rõõmuga...

Kui tal aega ja lusti oleks...

Armas wana poiss!

Aga pole ju raha! Ah nii...

See seisis ka kirjas. Ja kui tal silmapilgul raha ei olla, siis tarwitagu juurelisatuid. Kuidas Joosi wahest weel mäletawat, olla ta kirjakirjutaja kord Nizzas hädast wälja aidanud. Igaks juhtumiseks olla ta tema konto peale Crèdit Lyonnais pankka 2000 franki sisse maksnud, mille tõenduseks siin sedel kaasas olla.

Kas tal see meeles oli?

Selgesti.

2000 franki. See oli tema kohta kuulmatu warandus. Sellega wõis ta ka Wiinis aasta aega elada.

Kas lasta raha kätte saata?

Ei.

Saatust ei tohtinud peatada. Siin oli wõimalus suureks wõiduks. Monte Carlos.

Kõik oli nii lihtne.

Ta muretses enesele passi. Reisid Nizzasse. Läks pankka ja tegi kawatsusi, kuidas nii kergesti kättejuhtunud kapitali parimini kasutada.

Juba mõni teinegi oli 2000 frangiga Monte Carlo panga lommi pannud.

Kaks nädalat hiljem oli ilus Joosi Nizzas. Ja paistis, nagu oleks õnn pii-rist üle sõites jälle ta sõbraks saanud. Oo, ta oli ka kawal. Otsis omale kõige odawama toa korteriks. Ei awaldanud kellegi, kui palju raha tal oli.

Oma rahaandjat ta enam ei kohanud, sest see oli päew waremalt oma kaotusest ülejäänud rahaga ära reisinud. Ilmaaegu oli ta katsunud pankal lommi panna.

Joosi otsis hea rätsepa ja laskis enesele riided teha. Kolmandal õhtul läks ta Monte Carlosse, sai luba ja mängis. Kahe tunni jooksul kaswas ta warandus kahekordseks.

Kaheksa päewa järjest mängis ta iga päew ühe tunni wõitis. Raotas.

Wõitis. Nädala pärast oli tal juba wiiskümmentuhat franki.

Ilus Joosi oli oma naljatuju ja energia tagasi saanud. Tema oli jälle seisukorra peremees.

Kõige peenemalt riides, kolis ta üle Palast-hotelli, aga ilma et ilmaaegselt raha oleks raisanud.

Nädal hiljem oli tal juba 94000 franki; peale selle oli ta kõik arwed sinnamaani kinni maksnud.

Kui tal oli juba 100000, ei 150000, siis tahtis ta lõpetada ja kohe ära reisida.

Järgmisel õhtul wõitis ta 17.000.

Sellele järgnewal kaotas ta 16.000.

Ja ta pigiseeria algas.

Joosi pani ainult weel musta peale. Tuli punane. Joosi wahetas süstemi. Tuli must.

Ta lõpetas ja lahkus mängusaalist.

70.000.

50.000.

30.000.

18.000.

Ta warandus sulas kui jääpurikas päikse käes.

Nüüd hakkas ta wahet pidama. Ja wõis warsti wälja arwata, kui kauaks ta Nizzasse weel wõis jääda, kui enam ei mänginud. Aga mäng oli nüüd ta elukutse.

Kui ta ühel hommikul promenaadil jalutas ja aru pidas, kuidas oma seisukorda saaks parandada, silmitses teda üks noor piltilus daam, kes oma isa seltsis pingil istus. Ilus Joosi oli sellele hotellis juba mitu korda silma puutunud ja neiu oli teda armastama hakanud.

Mr. Fisher, neiu isa, ei olnud teda weel kordagi oma pilguga austanud.

Seda polnud mr. Fisheril New Yorgist tarwiski. Oma muinasjutulise rikkuse peale waadates ei tarwitsenud ta silmitseda ussikesi, kes oma paar kuldtükki Monte Carlos mängu peale panid. Tema oli Nizzasse tulnud kosutust otsima ja tahtis enesele villat osta, sest et ta üle kõige armastatud tütar Daisy seda nii soowis.

Mr. Fisher oli wägew ja kardetud mees, kelle ees wärises mitte ainult börse, waid ka Palasthotelli ülem kelner, aga Daisy oli ta türann, kelle soowid ta käskudeks tunnistas.

Joosi riivas noort daami mööduwa pilguga.

Wälk ja pauk!

Ja Daisy punastas kõrwuni.

„Sina, papa!“

„Noh, mu ingel?“

„Palun, silmitse seda herrat seal!“

„Missugust?“

„Seda, kes praegu tagasi pöörab.“

„Jah, mu ingel.“

„Papa?“

„Noh?“

Mr. Fisher laskis „New York Herald“ langeda.

„Selle pead sa mulle ostma.“

„Jah, mu ingel.“

Daisy oli papaga kord jälle rahul. Daisy soowis meest osta. Ja Daisy soow muidugi täidet.

„Mis sa temaga hakkad tegema?“ küsis papa ettewaatlikult.

„Wõtan ta omale meheks, kui ta kombed ta wälismusele wastawad.“

„Tunned sa teda?“

„Ei.“

„Oled sa teda juba näinud?“

„Ta elab Palasthotellis.“

Heal Joosil ei olnud aimugi jutust, mis temast räägiti. Muidu oleks ta kõik oma raha sel õhtul kergema südamega mänginud.

Kui ta Nizzasse tagasi sõitis, olid taskud peale mõne üksiku kuldraha tühjad.

Mr. Fisher aga töötas juba lõunast saadik. Tund aega peale lõunat teadis ta kõik, mis Joosi kohta üldse teada saada oli. Ja weel enne kui Joosi wõraste-majja tagasi jõudis, oli saladetekiiv mr. Fisherile telefoni kaudu juba teatanud, et teatud Josef von Stadl Wiinist kadunud mees olla.

See oli just kui rusikas silma, sest meest, kel enam warandust ei ole, saab kergesti osta.

Seda oli ingel Daisy käskinud.

Waene Joosi imestas järgnewal hommikul wäga, kui tal oodatud hotelliarwe asemel kätte ulatati mr. Fisheri kiri, milles teda paluti ameeriklase juure ilmuda.

Joosi pidi naerma. Ta istus saatuse kiigul, oli õõtsunud õnne kõrgustel ja nüüd jälle maha maa peale tagasi jõudnud.

Polnud teist walikut, kui seda mr. Fisherit New Yorgist kuulda wõtta.

Kui ta rahamagneedi erakabinetti lasti, pörkas ta kõige esiti ehmunult

tagasi, sest ta nägi oma ees olewust, kelle kõrwal isegi linnuhirmutis iludusewõistlusel oleks wõinud saada esimese auhinna.

See olewus oli mr. Fisheri naissekretär.

Joosi kohmetas. Kui preili teda aga passihäälel palus istet wõtta, kuni mr. Fisheril tema jaoks aega jatkawat, siis hakkas ta kartma.

Kuid ameeriklase ilmumiseni ei läinud õnneks palju aega.

Läbirääkimised algasid ilma igasuguse wormaliteedita.

„Mul on Teile ettepanek, mr. Stadl.“

„Palun.“

„Minu tütar tõendab, et Teid armastab.“

„Wäga meelitaw mulle.“

Joosi ei olnud siamaani hotelli wõõraid palju tähele pannud ja ei teadnud siis ka midagi Fisheri tütrest.

„Kas tahate minu tütreaga abiellu astuda?“

„Ja . . . aga . . . kui . . .“

„Kas tunnete mind?“

„Kahetsen, ei.“

„Olen mr. Fisher.“

See pidi tähendama: olen rikkus ise inimlikus kehastuses.

Joosi sai asjast oma õnnetuses kohe aru.

See oli päästeankur.

„Fisher, New York.“

Heameelega! tahtis Joosi ilma pikema jututa wastata, aga sõna ei tulnud tal suust. Ta pidi enda ära müüma! Hea küll. Aga nüisugusele linnuhirmutisele kui see tütar, keda ta nägi!

Ei. Ei iialgi!

Ainult wiisakuse abil suutis ta enast siin lingust wabastada.

Mr. Fisher naeratas wõidujulgelt.

„Tean Teist kõik. Olete waene mehike, kes enam oma hotelliarwetki ei jaksa maksta. Olete Monte Carlos kõik ära mänginud. Mis jääb Teil üle?“

„Palun mõtlemisaega, mr. Fisher.“

„Hea küll!“

Mr. Fisher oli kaupmees ja tunnustas selle tingimuse. Waadaku ta ingel Daisy ise, kuidas ta sellega walmis sai.

„Ootan Teid täna õhtusöögile. Olete nõus?“

„Täna Teid wäga, mr. Fisher.“

Joosi seisis kijas ja kobas otsaesist.

Ta ei jaksanud sündmuste keerule küllalt ruttu järgneda.

Kaks nädalat tagasi rikas mees, täna waene. Homme wõib olla ühe kõige rikkama ameeriklase wäimees.

Ja ta ei kahmanud kahe käega kinni?

Saatusel oli pagana hirmus nägu. Ta näitas talle raha ja pääsmist, kuid tahtis talle ühtlasi kaela määrada linnuhirmutist, missugust ta weel iial polnud näinud.

„Mis ta wastas, papa?“ küsis Daisy, kes uudishimulikult oli tупpa tulnud, niipea kui Joosi lahkus.

„Wäga waimustatud ta ei olnud.“

„Kas sa siis ütlesid, et sa ta mulle ostad?“

„Ei.“

„Olen ma siis nii inetu? Jah? Wõib olla, et ta mind ei tunnegi, waid mrs. Foxi oma pruudiks arwas.“

Mrs. Fox oli haawatud, kuid walitses oma üle. Ta ei tahtnud kohta kaotada.

„Nii näib see ka minu arust olewat, mu ingel.“

„Tore. Jäta ta sellesse arwamisse. Kui ta, hädast pääseda tahtes, nii kergesti walmis on mrs. Foxi kosima, siis pole ta wäärt, et teda armastan.“

„Wäga õige.“

Mr. Fisher hakkas kergemini hingama.

„Mis sa ütlesid.“

„Ei midagi, mu ingel!“

„Millal annab ta otsuse?“

„Täna õhtul.“

„Mul on tore plaan, papa.“

Papa oli rahulik. Ta tundis Daisy plaane. Aga nende mittetunnustamisest polnud kasu.

Õhtul tõi ülemkelner Joosi miljardäri laua juure. Mr. Fisher esitles teda Daisy, keda ta oma naisekretäriks nimetas.

Daisy noogutas wawalt pead.

Taewane isa, mõtles Joosi, miks saadad sa mulle selle uue katsumise? Miks ei wõi see ingelolewus ta tütar olla? Siis ei tarwitseks ma pilkugi järele mõtelda, waid oleksin kõige õnnelikum inimene maailmas.

Ingel Daisy oli ta mõtted kohe ära mõistnud ja naeratas talle wastu. See pidi tähendama: Ma saan sinust aru ja kahetsen, et asi nii ei ole, kuidas sina seda soowid. Minule oleksid mr. Fisheri miljardid ka armsamad kui tema stenogrammide ja kirjutusmasinad!

Hea waene Joosi otse põles armastusest, aga mr. Fisher oli kaupmees ja soovis äriasjad enne söömist ära korraldada.

„Kas olete otsusele jõudnud, mr. Stadl?“

„Jah ja ei, mr. Fisher. Igatahes paluksin tohtida Teile veel mõned küsimused ettepanna. Võib ju olla, et Teie tütar mind armastab, et ma talle vähemalt olen meeldinud, ilma et ta mind lähemalt tunneks. Aga ma ei suuda uskuda, et Te oma tütar annaksite tundmatule, ja palun enesele ütelda, missuguseid kohustusi Teie minult peale soovitud abielu veel ootate?“

„Teie astute pärast pulmi minu ärisse, mille pärast minu surma omale saate. Minul on üksainus laps.“

„Kui suur on Teie warandus?“

„See küsimus üllatas ameeriklast ometi.“

„Seda pole kerge hinnata. Usun, teile kahele jätkub sellest.“

„Kuidas tahate proovi teha, kas ma Teie tütrele õige mees ja Teie äridele õige osanik oskan olla?“

„Wõin esiotsa ainult nõuda, et oskate rahaga üldse ümber käia.“

„Seda ma arwan.“

„Ei, Teie peaksite mulle, enne kui abieluga nõus olen, tõendama, et Teie üldse oskate suuremaid summasid välja anda.“

Joosi naeratas.

„Ruletil võib sama hästi kaotada 1000 franki kui miljoni.“

„Teie peate tõendama, et oskate raha välja anda, ilma et raiskate. Seda pean nõudma.“

„Ja kuidas?“

„Annan Teile kuus kuud aega, mil Teie — ütleme — 300 miljoni dollarit peate välja andma, ilma et ainustki dollarit pillate. Võite osta, mis tahate. Tohite lubada, jah, peate enesele lubama igasugust luksust, aga ainustki dollarit ei tohi Teie ära kinkida või üleliigselt maksta.“

„See pole raske.“

„Teie asi.“

„Oletame, ma ei oskaks 300 miljoni dollarit kuue kuu jooksul välja anda, mis ma aga võimalikuks pean. Kas Teie ei karda, et ma Teid petan? Raha saab peita. Ma võiksin salakontod awada. . .“

„Ma usun Teie sõna, mr. Stadl.“

Ingel Daisy naeratas ja ütles:

„Ja pealegi saadan mina Teid, mu herra, kontrolleerijana.“

„Teie, mu preili? Jah, siis muidugi. . .“

Joosi ei mõistnud, miks miljonär äkki hapu näo tegi.

Mr. Fisher oli mõndagi oodanud, ainult mitte seda ettepanekut Daisy poolt, Tahtis tüdruk eniast siis kompromitteerida?

„Ja peale selle reisib John, mr. Fisheri wana teener, meiega. Nii siis võite muretumalt vastu võtta.“

Ingel Daisy naeratas veel ikka.

Ja Joosi ei tarwitsenud enam mõtelda.

„Wõtan ettepaneku vastu, mr. Fisher.“
Kelnerid hakkasid serweerima.

* * *

Kas ei olnud see kõik tõesti unenägu? Joosi pidi ikka jälle ennast näpistama. Ta istus järgmisel hommikul kirjutuslaua ees, mr. Fisheri selged lepingutingimised ja kuus tšekki, igauks 50 miljoni dollarit suur, laual.

Ühe tingimuse oli ta siiaamaani kahe silma wahetele jätnud. Mitte ainult, et ta kõik selle raha pidi välja andma, ta pidi sellega ka välja tulema. Wiimne punkt paistis talle kõige raskem. Aga kokku hoida võidi ju veel ikka. Nüüd oli kõige pealt waja miljoniid loopida.

Joosi helistas ja tellis omale eine. Kõik kättesaadawad ja võimalikud delikatessid. Palasthotellis oli kõik.

„Palun, kuipalju see maksab?“

Kelner oli täidetud tšekkisid juba ammu lugenud ja suri aukartuses. See parun wõi krahw wõi würst wõi hertsog von Stadl näis veel rikkam olewat kui mr. Fisher New Yorgist.

„Oo, kõrge ekstsellents (kui ruttu tiitlid tulid), sellega pole ju vähematki ruttu.“

„Mina pean teadma, mis ta maksab.“

„Wäga hea.“

„On Teil võimalus wahetada?“

Kelner naeratas juhmilt.

„Eine maksab sada franki.“

Nüüd naeratas Joosi. Ja talle hämaras teadwus, et tal oma warandust ometi mitte kerge ei olnud välja anda.

Tegujõud ja luulewõim.

Hea Joosi ostis sisse. See tahab nähtud olla, Auto saja hobuse jõuga, kakskümmend ülikonda, siidist aluspesu,

kohwritäie siidilipse. Ta ostis, ostis ja ostis. Öhtul oli ta ühe lossisarnase villa omanik Nizzas, kuhu ta kahe nädala pärast wõis elama asuda. Selle ajani wõttis ta enesele Palasthotellis terwe rea tubasid, teenri ja sekretäri, kellele ta kuupalga ette maksis.

Kuid weel kahte miljonigi polnud ta wälja annud.

Mr. Fisheri poolt ei kuulnud ta midagi ja ka ingel naissekretär jäi nägematuks. Siis laskis ta tema oma juure kutsuda.

Ingel Daisy tuli.

"Mis te minult soowite?"

"Palun, kontrollleerige minu wäljandeid!"

"Oo, see kõik on wististi korras."

Joosi ostis edasi. Iga päew.

Kõige hullemad kuulujutud liikusid, Joosit arwati hulluks, kes ennast tahtis häwitada. Kerjamiskirju tuli tuhandeid. Kõiksugu inimesed pakkusid talle oma teenistust.

Joosi ostis ja ostis, aga wõitles ühe nägematu wastasega, kellest ta jagu ei jaksanud saada.

Wahelduseks mängis ta, selletarwis iseeneselt suuremaid summasid laenates, sest mr. Fisheri raha ei tohtinud ta pillata.

Kolm päewa hiljem oli ta panga lommi pannud ja weel sajad tuhanded wõitnud.

Mr. Fisher ennast ei näidanud, ja ingel Daisy jäi ka nägematuks.

Kõik oleks ta wõinud ära kanda, ainult mitte armsamast eemalwiibimist.

Ilus Joosi laskis waheajal oma villa kõige toredamini sisse seada ja tahtis sinna kolme päewa pärast üle kolida.

Öhtul enne seda ilmus Daisy.

"Miks ei jää Teie minu juure, mu preili? Teie kohus on ju minu wäljandeid kontrollleerida."

"Niikaua kui Nizzas wiibite, pole mul põhjust Teie järele walwata, mu herra. Kuulen ju ka niisama, kui kummaline Te olete."

"Niikaua kui Nizzas wiibin . . . Pealegi: kuidas käib mu pruudi käsi?"

Ingel Daisy naeratas.

"Tänan, hästi."

"Kas leiate Teiegi, et see daam hirmu inetu on?"

"Mina ei tohi seda otsustada, ja wiisakus Teie vastu nõuab, et ma oma arwamist ei tohi ilmutada."

Oli wiimne aeg ameeriklasele wingerpussi mängida.

Nii siis Nizzast kaduda! Joosi tegi ühele adwokaadile ülesandeks, villat kõige sisseseadega jälle ära müüa. Waheajal sõitis ta Genuasse ja ostis omale toreda mootorjahtlaewa, millega ta tahtis reisima minna. Ilus naissekretär pidi temaga ühes teener Johniga kaasa tulema.

Hilgaw lahendus!

Ja jahtlaew maksis isegi kaks miljoni dollarit. Tore.

Adwokaat oli parimas tujus. Kõik kulud maha arwatud, oli Joosi villa müügist weel üle miljoni frangi teeninud.

"Herra! kas ütlesin Teile, et midagi tahan teenida?!"

"See on ju ometi, mu herra . . ."

"Kuidas wõisite mind ometi niisugusesse seisukorda panna?"

Adwokaat põgenes. Niisugust klienti polnud tal enne weel olnud.

Kümne päewa pärast oli laew sõiduwalms. Ta oli lipuehtes, kui Daisy Johni seltsis pardale tuli. Pahandatud mr. Fisher reisis samal hommikul New Yorki tagasi ja kahetses, et ta see ainus kordki oma "inglile" polnud vastu rääkinud.

Joosil oli õnne, et ta oma arwatawat pruuti enam ei tarwitsenud terwitada. Kuid ta leidis omast kajutist tema suure pastellpildi. Selle oli ingel Daisy muret senud, ilma et mrs. Foxil, sel linnuhirmutisel, sellest oleks olnud aimugi. Seda ei tohtinud enne seinalt maha wõtta, kui Joosi Daisyga jälle koju jõudis.

Milline taewalik teekond sinisel merel! Waikne ilm ja õnnelik sõit. Iga tund weeflewa neuu seltsis, kes tema seltsis kui hea seltsiline alati sõi.

Joosi kahetses oma rumalust, et mr. Fisheri ettepaneku oli vastu wõtnud, sest muinasjutulistele kuudele pidi ju järgnema hirmus kassiahastus.

Aga ilma pruudita ei oleks tal ju ka õnne olnud naissekretäriaga koos olla ja kuulmatut rikkust pillata.

Wõtaks tont — selle oleks ta peaaegu unustanud. Sõideti Atlantikul ringi ja unustati peakohus — raha wäljaloomimine. Tarwis oli jälle maale inimeste hulka minna.

Kurs Neapelisse!

Kolm nädalat oli merel kasutumalt mööda saadetud ja unistatud, aga iga päewaga oli ingel Daisy Joosile ka armsamaks saanud. Tal oli wõimalus olnud teda iga päew näha, imestada ja nii tast lugu pidama hakata.

Wahest ei jäänud neiugi tema wastu külmaks, waid jäi tema juure ka siis, kui naisemeheks hakkas. Aga kas neid mõtteid mõtles mõni aumees wõi kawaleer?

Neapel.

Joosi sõitis panku.

Tõsi, ta wõis igasuguse summa saada! Dollarkapitaal oli waheajal iseenesest mõistetawalt protsenti kannud. Siin olla arwe.

Hea Joosi oli meeleheitel. Protsendid pidi ta weel ka saama. Nii oli ju wõimatu raha wälja anda. See kaswas ikka jälle juure!

Daisy nägi, teda hotellis waatamas käies, millist meeleheitmist ta tundis.

„Kas tohin Teid aidata?“

„Palun, armas preili!“

„Eriti käib see ju lepingu wastu. Aga kuna ma nüüd Teie teenistuses seisan, siis tohin nõuda, et mulle peale palga weel . . .“

„Suurepärane! Annan Teile kuus kümnetuhat dollarit palka . . .“

„Olen nõus. Mulle wõiks uusi kleite waja olla. Mu Nizza toaletid on juba moest ära läinud.“

„Kui tark Te olete. Ja kui ilus see on, et on olemas moodid. Peate iga kaheksa päewa pärast wahetama.“

Daisy sõitis äridesse ja ostis tema seltsis.

Ärijuhtidel tõusid juuksed püsti. Ja igaüks neist kahetses waest — ah nii õnnelikku Joosit — et tal nii pillaja naine oli.

Kakskümmendwiis kübarat. Kõige uuemad Pariisi modellid. Kaheksakümme kleiti.

„Wõtke ometi weel üks.“

„Sada paari saapaid.“

„Kakssada paari siidisukke.“

„Mida kallimad, seda parem.“

Aga mis see kõik aitas. Sisseostud ei sõonud ära mitte protsentegi.

Kui nad jälle laewale läksid, tuli Joosile hea mõte. Ta küsis, millal nad wõiksid Konstantinopeli jõuda. Kapten arwestas aja wälja. Joosi ütles, kui nad

ka üheainsa tunni warem sinna jõuawad, andwat ta kaptenile ühe miljoni dollari tasuks. Temal olla nimelt rutt.

Kapten uskus, et Joosi, kelle teguwiis talle juba Neapelis oli paistnud imeilikuna, lollakas on. See miljon oli iga tahes kerge teenida.

Kakskümmend merepenikoormat enne sihile jõudmist läksid mootorid rikki.

Joosi pidi miljoni omale jätma. Sihile jõuti 24 tundi hiljem.

Joosi oli meelheitmas, aga Daisy aitas teda jälle.

„Kas me ei sõidaks Aleksandriasse?“

„Milleks?“

„Seal olla kõik wäga kallid.“

„Olen nõus.“

Kurs läks lõunasse.

Ühel õhtupoolikul kaugel merel — waene Joosi pidas jälle aru ja Daisy pikutas tema ligidal pikutustoolil laewalael, kukkus äkki üks mees üle parda. Weel enne kui laew pidada sai, ujus uppuja kaugel kiiliwees.

Joosi laskis laewa kohe pidada ja kui laew meeleheitlikult uppumisega wõitlejale mehele lähenes, hüppas Joosi üle reelingu ja päästis mehe.

Jälle laewal.

Kolm hurrad mr. Stadlile!

Joosi tahtis tänada ja kahmas tahtmatult rinna peale südame kohale. Ehmatatus, mis teda kahwatas, ja selle järele rõõmuhiie.

„Jumala pärast, mis on sündinud?“ küsis Daisy.

„Kaotasin rahatasku, armas preili. Wette hüpates.“

„Rahaga?“

„Seal oli mul kaks tshekki, kumbki 50 miljoni, et mitte protsente saada.“

„Oo.“

„Milline õnn! kas Te sellest siis aru ei saa? Saja miljoni dollari üle ei tarwitse ma igatahes enam pead murda.“

Waene, hea Joosi!

Pool tundi hiljem leidis ta oma rahatasku terwelt kajutist, kui ta kuube wahetas, mis weest nõretas.

Ta oli ta paraku sinna unustanud.

Kui ta õhtu eel laewalaele tuli, oli ta otsuse teinud. Ta oli kummaliselt tõsine ja pühalik.

Pärast söömist küsis ta Daisylt, kas ta teda tahaks weerand tundi rahulikult kuulata.

Jah, neiu oli nõus.

Kui tähed sirama hakkasid, istusid mõlemad noored kahekesi. Ainult walwur jalutas neist eemal laewalael.

„Armas preili Daisy, Teie ehk teate, et olen kergemeelne inimene. Olen tihti olnud peaaegu nälgimas, et mitte aru saada, et ainult see waba ja iseseisew on, kel raha on. Kui mulle Nizzas mr. Fisher selle hullumeelse ettepaneku tegi, uskusin, et nüüd igawesti lahti olen hädast. Kuid ma eksisin. Tean, et ma mr. Fisheri tütreaga iial õnnelikuks ei saa ja et ma teda samati petan kui isennast. Teiseks on mulle see hull yankee hea õpetuse annud. On mind õpetanud rikkust wihkama. Ja ma loobun pakutud õnnest, kui . . .“

„Nii siis weel üks tingimus?“

„Jah, kui teaksin, et Teie mind wõiksite armastada, nagu mina Teid armastan. Sest Teie olete ainus, mis mulle weel näib olevat omandamiswäärt.“

„Aga mr. Stadl!“

„Kas wõite mulle wastuse anda?“

„Jah. Mina armastan Teid ka.“

„Daisy!“

„Joosi!“

„Kui kaua juba?“

„Esimesest päewast saadis, mil Teid nägin.“

Nüüd wõttis Joosi neiu käte wafele ja suudles teda.

„Nüüd ei tarwitse me ka enam Aleksandriasse minna, Joosi!“

„Ei. Annan kaptenile kohe käsu ümber pöördä. Wilistan raha peale, sest see teeb ainult muret. Sa usud mind ometi, kui ütlen, et sind armastan, Daisy? Jah?“

„Teadsin ammu. Aga kui sa mind tahad omandada, armsam, siis pead ka leppima, et tulewikuski oma dollarid wõid rikkalikult pillata.“

„Miks?“

„Sest sa pead ometi mr. Fisheri tütre naiseks wõtma, kui mind armastad.“

„Siis ei olegi see linnuhirmutis...?“

„Tema on õige naissekretär. Ja temale ei oleks ma sind iialgi lubanud.“

Reis põhjanabale.

Ungari kirjaniku Andreas Némethi grotesk.*

Ta pilet oli maksew kuni piirijaamani, mille nimi oli Narwik. Seal algab kesköö-päikese riik: siin pole enam raudteid, on ainult ääretud, tummad lumewäljad.

Teel magasin ma ja ärkasin äkki pimestawate päikesekiirte pärast. „On siis kesköö?“ pärisin õnnelikult sisseastuwa konduktori käest, kes minu ees peatas. „Kuidas nii, praegu on lõunaaeg“, wastas ta, „olge walmis, oleme kohe Narwikis“.

1

Narwik, wäike kaubanduslinn, koosneb ainuüksi turust, mille teraw heeringalõhn täidab kogu linnakese. Sadats wihma, üksluiselt ja püsiwalt.

Jalutasin piki märgi tänawaid, widadate majaloguede tilkuwate räästaste all. Tüdrukud paksudes willastes sukades walasid loputuswett kaanali. Siis läksin ma kinosse. Dr. Mabuse ilmus lõuendile, ja keegi wanapiiga tagus

ühel weelgi haruldasemal klaweril „Bajadeeri“.

Läksin jaama ja otsisin üles liikumismetniku. „Kuhu saab siit reisida?“ — „Weelgi enam põhjapoolle?“ küsis ta. — „Jah.“ — „Sõitke Hammerfesti. See on maailma kõige põhjapoolsem linn. Tunni jooksul sõidab postisaan turult teele.“

Wihm muutis lumewälja sooks, kus meid põhjapõdrad waewaga, wajuwate põlwedega edasi sikutasid. Istusime kolmekesi iselaadi postitõllas. Keegi waimulik, keegi Inglise kodukooliõpetajanna ja mina. Sõnata, pahaselt põrnitsesid mind mu reisikaaslased: põhjamaa elanikud pole wäga jutukad. Inglise daam jäi peagi magama, ta pea kaotas tasakaalu ja wajus ikka jälle rinnale, waimulik wäänas sõrmi ja palwetas.

Aegamisi tärkasid Hammerfesti tuled kõike warjawast hallusest.

Tugewa naksatusega sõitis saan läbi wärawa ja peatas õues. Kutsar kargas pukist ja kisendas midagi majasse. Tüki

aja pärast ilmus keegi wana, habelunud mees raswalambiga. See oli Hammerfesti postmeister.

Saan sõitis edasi waimuliku ja kooliõpetajannaga, mina aga jäin ühes postikotiga õue. Wanamees walgustas oma raswalambiga mulle kübara alla ja palus mind lahkelt — lähemale astuda.

Tuba walgustas sõbralik lambikuma. Lamp rippus keset lauda laes, lauale oli laotatud pehme willane kate. Kõhetu, wana postmeistri-naine istus ahju ääres ja õmbles ühele särgile nõõpe ette. Laua ääres istusid kaks äraõitsenud, raswajuuksest tüdrukut, wäsinud nägudega, ja mängisid kaarte. Need olid postmeistri tütreid. Kui sisse astusin, lasid nad ehmatuses ja imestuses kaardid käest kukkuda.

„See herra jääb meile ööseks“. lausus postmeister. „Seadke wõrastetuba korda. Ja tooge ka õhtusöök, sest kindlasti on tal isu.“

Olin weidi kohmetu, et minu pärast niipalju waewa nähti ja tüli oli, kuid postmeistri-emand andis oma suule waba woli. Kuidas nad rõõmustada, kui keegi neid üles otsida, see olla sündmus, wõrast tulla lugu pidada, sest ta on wäga kaugelt tulnud. Postmeister urises oma habemesse, kuid sain aru, et ka tema rõõmu tunneb, ja juba tuligi ta oma wiinapudeliga. Waikselt istusin ma oma toolil, millele nad minu olid surunud, ja pidin endamisi naerma selle oma külaskäigu üle Hammerfesti postmeistri majas.

Mõlemad tüdrukud tulid jälle tuppa, ei julenud mulle aga isegi otsa waadata, waid toimetasid midagi tasa laua ääres. Wanamees julgustas neid, nad ärge olgu nii kohmetud ja ärgu kartku armast külalist. Nad läksid üleni punaseks, kunni üks neist lõpuks pilgu minu poole pööris ja suu laiaks, magushapuks naeratuses moonutas.

„Tüdrukud on hästi kaswatatud“, ütles postmeistri-emand ja waatas armastawa ja uhke pilguga oma tütarde peale.

Wana kell lõi kümme, ma tühjendasin postmeistriga juba kolmanda klaasi, seal töid tüdrukud lõpuks õhtusöögi.

See seisis koos hapust kalast, jahuroast ja teatud liiki munakoogist.

Jällegi kiitis majaproua oma tütreid: kuidas need keeta osata, kõik ilma retseptita, kõik teadwat nad peast. Jällegi

punastasid mõlemad wanapoole neid, nagu oleksin nende juure tulnud kihlusettepanekuga.

Istusin nende keskel ja sõin. Sel silmapilgul olin ma näljane, ja ma ei tunnud millegi muu wastu vähemalki huwi.

Lõpuks, kui ju tükk aega olin sünnud, panin ma tähele, et wanamees minuga rääkis. Ta päris ilma järgi, sest — nii ütles ta — siia tulla teated wäga hilja. Kas wõiksin talle midagi jutustada? Ta tahaks hea meelega midagi kuulda maailma uudistest.

Kõht oli mul täis, ma nõjatusin mugawalt wastu tuge ja algasin. Alustasin maailma-poliitika küsimustega. Wanamees kuulas pealt, noogutas aegajalt rahulolewalt, ema lasi õmbutöö rüppe wajuda ja kuulatas. Tüdrukud wahtisid mulle juba kartuseta otsa ja müksasid teineteisele wahel küljekontide wahela.

Siis, ma ei tea kuidas ja miks, tuli jutt minust enesest. Kõnelesin oma elust, igasugu juhtumused mu elust tulid meele ja lendlesid wanamoodses, wäikeses toas ringi, ümber lambi walgustatud ümberriku laua. Jutustasin neile saarest, kus nii kaua olin elanud, mustast tornist, mille wastu alatasa mühab meri. Siis sellest, mis hiljem juhtunud: tumedast suurlinnast, kus õõseti wastu kajab aubussi-müra, öötöolistest, kes tahuwad atsetüleenlambi mürgitawa lõhna juures tänawakiwe, üüritubadest, nende pere-naistest-kuriwaimudest, nälgivatest üliõpilastest ja närudes käiwatest, wana dest maapagulustest, mu sõpradest, kelle südamed häda on kiwistanud, siis laialt, ülewoolawalt lseenesest. . .

Mõlemad tüdrukud kuulatasid õhetavate nägude ja põksuva südamega.

Jutustasin edasi: väikestest Austria supeluslinnadest, kus tantsisklevad lõbusad ojakesed läbi metsade ja viljapuud unistavad valges-rüüis, kus logisevad veskid, ja — kõigest sellest tekkis äkki mu silmade ette Kitty, keda olin viimati näinud Linz'is. „Kitty“, ütlesin ma talle Linz'is, „nüüd reisi sa kuhugi mujale, sest juhus toob meid ometi jälle kokku, nagu vanasti. . .“ Ja Kitty waatas mulle otsa, mitte nii, nagu oleks ta minust aru saanud, kuid ta teadis, et siin vasturääkimist ei olnud, ja reisis edasi. Ja ma mõtlesin, et rõõ-

mustan, kuid see oli valus, hommikul, ei vuranud isegi veel tänavraudtee . . .

„Ah, kui ilus see on,“ ohkas üks neiudest, ja teine hammustas oma kätt ning kandis mu sõnad oma unelmatesse. Kui kaugel see kõik oli! Ta vaeseke pole ialgi Hammerfestist välja saanud, ka ta isa oli ainult ükskord Abiskosse saanud.

Siis rääkisin ma aeglasemalt, mu silmalaod läksid raskeks, olin väsinud. Postmeister pani oma käe mu õlale ja saatis mu võõrastetuppa.

2.

Järgmisel hommikul olin ma õige vara juba jalul ja sammusi postmeistriga maja ees edasi-tagasi. „Oleks kuritegu,“ ütlesin ma, „kui põhjanabal jätaaksin käimata, olen ometi juba nii lähedal. Kes teab, kunas mind saatus jälle siia juhib“. — „Äsi pole nii raske“, ütles postermeister, täna puhub parajasti kirdetuul. Lasen kohe rakendada“.

Kunni postmeister oma korraldused oli teinud, wiibisin ma ta perekonna seltsis einel. Tüdrukud tõid mulle pruukosti uneta, punetawate silmadega ja püüdsid äärmiselt lahked olla. Wana naisterahwas kaebas jooksja üle ja küsis, kas ma ei tea mõnda salwi selle wastu. Kahjuks ei osanud ma midagi ütelda.

Siis tuligi postmeister; teda saatsid haukuwad koerad: saan oli läwe ees. Täna sin lahke wastuwõtmise eest ja pidin ka paki wastu wõtma, millesse tüdrukud kiiresti ühe täidetud kajaka olid pakkinud. Lapi kutsar wiskas mulle sooja kasuka ümber, ja olingi saanis. Walju haukumisega alustasid koerad sõitu; tagasi waadates silmasin ma mõlemaid tüdrukuid: üks neist lehwitas taskurätti, teine nõjatus wastu uksepiita ja nuuksus.

Saan kihutas metsikute lumemägede wahel, tuul hulus ja tungis puredes kõrwade kallale. Helkiw, ääretu lumewalgus, öö mustad tinapilwed, tuule monotoonne müha — see kõik eksitas mu mõtteid. Mu kõrwad kumisesid, mu pea walutas. Tundsin, et mu sõrmed põlesid ja külma käes kangenesid, palawik tõusis, koerad puhkisid, mu pea käis

ringi. Segased, kaotilised mõtted tiirlesid mu ajus.

Kauguses helkis põhjawalgus, nagu oleks isegi taewas palawikus.

Kogu tee weetsin ma teadwusetult. — Alles siis, kui saan juba peatas, tulid meelemärkusele. Laplane seisis juba lumes ja wiipas mulle, et pean astuma. Koerad sirutasid keele suust ja liputasid saba.

„Pean tagasi minema“, ütles lõpuks kutsar. „Kui lähete sinna künka otsa, siis jõuate põhjanaba juure“.

„Täna, mu sõber“, wastasin talle, „minge aga peale koju ja ütlege herra postmeistrile, et kui mind keegi peaks otsima, siia palun ma, et ta pärast-poole mulle telefoneeriks, sest praegu wiibin ma põhjanabal.“

„Hüwa“, ütles laplane ja ootas. Pistisin talle jootraha pihku, mille peale ta karusmütsi lehwitas, ohjad pingule tõmbas ja oma koerasaaniga minema kihutas.

Asusin künka poole tee. Algul läksin ma ebakindlalt ja kartsin, et kaotan selles lumekõrbes sihi. Künka jalal aga leidsin teetulba, mis mulle osutas põhjanaba-suuna. Weerand tunniga olin keset kungast. Reklaamplakaat peal-kirjaga „Nohuool“ teatas mulle, et ma weel õigelt teelt kõrwale pole kaldunud. Nüüd rabelesin ma ühest järsust kohast üle: poeletunnilise ronimisharjutuse järgi olingi juba tipus.

Olin kahtlemata põhjanabal.

Tühi platoo, mis ulatas umbes seitsekümmend jalga üle merepinna, oli wai-kiw lume- ja jääkõrbe. Ainsaks puhkekohaks silmale oli pink, millel matkajad wõisid puhata. Tükk aega sammusin ma edasi-tagasi, waatasin ringi, kas ehk wõiksin silmata midagi erakorralist. Ei. Mitte midagi. Ümberringi ainult wai-kus ja külmus. Istusin pingile ja süütasin sigareti. Siis, tüki aja pärast, tõmbasin ma taskunoa taskust ja nikerdasin oma nime pingi sisse: A. N. 10. VII. 1923. Muud midagi; ei ainustki üleliigset, maitsetut sõna. Siis istusin weel veidi ja mõtlesin elu narrimängu üle järgi. Wares keksis mu jalgade ees. Läksin jälle alla, sest 1. septembriks oodati mind Wiinis.

Pôgenew ônn.

Saksa kirjanik Heinz Tovote.

Kas teame ka, mis meie ônn on?— On meil kunagi ôige tunne selleks, mil-lal ta meie kõrwal seisab . . . et tarwit-seksime ainult kâe wälja sirutada ja temast kinni kahmata igawesti? —

Kas ei lähe meie palju enam kinni-silmil mööda neist teist, mis tema juure wiiwad? Mööda lukustatud wärawatest, mis meile awaneksid, kui ainult wäikset waewa tahaksime näha ja ôiget kohta otsida, kuhu wajutamisel ukсед lahti kargaksid?

Alati walitakse waletee, alati jäetakse tarwitamata ôige tund; ja tihti kuul-dakse alles nädalate ja aastate järele, mis oleme tegemata jätnud.

Siis on kõik juba hilja ja seda ei saa enam ümber teha. Siis on targaks saadud; aga see ei aita enam ja inime-ne peab sellega waikselt leppima.

Aga kuidas saab selgusele jõuda, kes meile eluseltsiliseks kõige sündsam oleks. Inimene liigub miljonite teiste inimeste keskel ja usub, et õnnelik saatus talle iseenesest ôige teisepoole kätte juhatab?

On ju inimesi, kes head saatust usuwad. Mina pole nende liigist. Olen elus näinud niipalju juhtumisi, mis selle-le wastu waidlewad. Kuratlik eksiarwamine, teatud kahtlus loowad kõige absurdimad tragöödiad: abielu on alati wõitlus elu ja surma peale, wõi wilets resignatsioon, ja ma tunnen wähe, liig wähe abielusid, kus mõlemad pooled tõesti kokkukõlas seisawad.

Wõimalus just üht sündsast suurest, liig suurest kotist wälja kahmata, kotist, mida saatus inimese ees hoiab, on ju liig wäike.

Ja järele aidata ei saa ka. Kuidas seda ka katsutakse, walesti tehakse seda ikka.

Kuid on silmapilke, mil inimesel kindel tunne on, et ta otsustawa pööre ees seisab; ja mina pean ikka mõtlema wiie sekundi peale oma elus, wiie lühikese sekundi peale, mida ma iial ei jaksa unustada ja mis mulle mu õnne näitasid . . . ja ta kisti minult sama ruttu jälle ära.

See juhtus sõidul Shweitsist koju. Juba wara hommikust saadik istusin kupees, palawuses higistades ja tolmune, ja rong wurises läbi Elsassi. Kui igawalt, kui troostitult mõjus maastik minu peale, maastik, kus nii rasked wõitlused olnud, kus maapind werrega wäetatud, kuid ometi sigimatuks jäi, sest et ôige helewus puudus.

Jõudsime Strassburi waksali.

Astusin silmapilguks wälja pisut ja-lutama ja lehte ostma. Ajalehte enam ei olnud, ja waewalt sain pisut ringi waadata, kui juba jälle rongi pidin astuma. Pidin, et oma platsile jõuda, terwest wagunist läbi minema, ja kuna ma parajasti korridoris akna juures seisin, — korridor oli platsiotsiwaid inimesi täis — siis waatasin aknast wälja.

Ja siis nägin teda, üht naisterah-wast, wäljas waksali ees seiswat, hele suwekleit seljas, sirge ja sihwakas, nagu weidi kübara warjus, kui ta elawalt taskurätikut lehwitas, kuna üks wanem herra ta kõrwal, arwatawasti tema isa, kübarat kergitas.

Sealt tabas mind tema pilk; ta käsi taskurätikuga langes ja me wahtisime üksteisele tarretult otsa, kuna rong hakkas pikkamisi liikuma.

See oli nagu üksteise äratundmine ja üksteise leidmine kahe inimese wahel, teretus kahe inimese wahel, kes kokku kuuluwad.

Nagu nõiutult seisin ma ja waatasin talle järele, just nagu temagi mulle. Siis alles ärkasin ma, tungisin ühest wanast daamist mööda, kel käsikohwer ja kübarakorw käes, pörkasin wastu üht noortmeest ja tormasin korridori teises otsas seiswa ukse poole. Aga seal seisis konduktor. Ja kui ma wiimaks ukse juures olin, siis nägin, et rong jaamast juba oli wälja jõudnud. Roopad jooksid ristirästi, mahakargamine tähendas wististi surma, ja näha ei wõinud ma ka enam midagi, sest et üks kinni oli. Ja kui wiimaks akna juure jõudsin, oli jaam juba kaugel ja rong sõitis juba põldude wahel.

Aga mina nägin seda naist ikka weel oma ees seiswat, kuidas ta mind üksisilmil wahtis ja kuidas ta käsi taskurätikuga langes.

Siis küsisin, kellele ta küll oli taskurätikuga lehwitunud. See wõis keegi olla, kes ainult paar wagunit minust eespool wiibis. Meie waguni ees oli söögiwagun ja see oli täis, nii et inimesed üksteist tõukasid.

Tellinud teatud reisija wististi weel midagi ei olnud. Aga e n a m jagu inimesi istusid alles weel tühja laua ees ja ootasid kelnerit.

Kas see oli herra wõi daam, sellest polnud mul ju aimugi. Wahest mõni sõbranna. Lahkumise jumalagajätmine see ei olnud, sest neiu oli taskurätikut lehwitunud naerdes, täis noorusewalatust.

Seal seisin ma nüüd kesk söögiwagunit, kus wiimne kui tool täis, ja ei teadnud, mis peale hakata.

Kellelt pidin ma küsima? . . .

Selt wanalt herralt siin? Noorelt leitnandilt seal? . . .

Wahest oli see ta peigmees? Aga siis nägin ma, et leitnandil sõrmust ei olnud. Tema wend . . . Aga tal polnud neiuga vähematki sarnadust, järelikult polnud seegi oletus tõsi.

Neilt kahelt plikalt? . . . Auwäärt professorilt? . . . Wõi selt ilusalt noorelt proualt, kes ei suutnud otsusele jõuda, mida ta peaks tellima? . . .

Wõi oli see see wana Prantsuse koolitajanna, kes nüüd oma õpilasest lahkus? . . .

Mul polnud vähematki aimdust, kõige pisematki käepidet.

Ma ei wõinud ju ometi inimeste juure astuda ja lihtsalt küsida: Kas tunnete wahest seda noort daami, kes praegu Strassburi waksali ees ühe wana herra kõrwal seisib ja minu peale niisugust mõju awaldas, et ma temaga tingimata pean tuttawaks saama?

Miks ei pidanud ma seda õieti mitte küsima? . . .

Aga wäga wõimalik, et see, kellele ta lehwitamine määratud, sugugi söögiwagunis ei wiibnudki, waid üks wagun eespool.

Ja ma läksin edasi. Kuid ei leidnud kedagi, kellelt oleksin sõندانud midagi küsida. Ei leidnud vähematki

märki, kes neist Strassburis rongile tulnud.

Ja siis oli söögiwagunis weel üks noor preili, kellelt ma otsustasin küsida.

Jah, tema oli küll Strassburis neli päewa sugulaste juures wiibinud, aga ta ei tundud seal kedagi ja tal ei ole ka saatjaid olnud.

Nüüd ei olnud mul enam julgust kellegi käest midagi küsida. Ka konduktor ei teadnud midagi. Seepärast otsustasin lähemas jaamas rongist maha minna ja tagasi sõita.

Jõudsin õhtul tagasi ja algasin järgmisel hommikul kohe uurimist, küsisin kelneritel, jaamateenijatelt, läksin kohwikutesse ja waatasin alati täna wale. Kus iial midagi oli, sinna ka läksin ja katsusin oma armast tundmatut leida.

Aga päew kadus päewa järele ja ma ei leidnud kedagi.

Kõik mu waew oli asjatu; ja ometi olenes sellest mu hingeõnnistus, et ta leiaksin. Waatasin kõik majad läbi, olin päewad otsa jalul. Aga kuu möödus ja tagajärge polnud mingisugust.

Kui ta siin üldse ei elanudki? . . . Wahest oli ta siin ainult mõned päewad wiibinud? . . . Siis muidugi oli kõik mu otsimine ilmaaegu. Ja nii otsustasin otsimist lõpetada, liiati weel et enda oma otsimisega olin kahtlaseks teinud.

Ja ometi olin weendunud selles, et seal waksali ees mu õnn oli seisnud, et ma wiis sekundit ilmaaegu olin wiitunud rongist lahkumisega. Ma nägin teda oma ees, nägin ta suuri, igatsewalt imestawaid silmi, ta naerwat suud, mis äkitselt wait jäi, ja tundsin alalist igatsust tema järele, igatsust, mis täitmist karjus, ja ei suutnud teda unustada.

Nellteistkümmend päewa hiljem, ma olin ennast tahtnud uimastada, tulin tagasi ümbruskonda uurima; aga siis waldas mind julgusetu, lõdwendaw resignatsioon, et sel kõigel enam polnud otstarwet, et ma omast õnnest olin mööda läinud, õnnest, mis oli mu ees seisnud, ja et ma oma käed liig hilja olin tema järele wälja slrutanud, et ta oli minust mööda lehwunud ja mulle igawesti kaduma läinud — minu eluõnn, mis mind silmapilgu oli teretanud naerwail silmil.—

Kaks sonetti.

Andres Silla

Ei wõi. . .

Ei nooruses wõi norutada pead!
Sest kewadel on õisi täis kõik aas
ja taewasina selge nagu klaas
ning haljus igal pool, kus sammud sead.

Siis hõiska, laula, ole õnnelik!
Sest ainult ükskord elus õitseb mai
ja ainult ükskord eluhoog on lai —
ei tea sa, mis toob weel tulewik . . .

Ta sinult tõsidust ja waewa nõuab,
ei tulemata jää ilm külm ja jahe,
ei tulemata jää ka wihm ja rahe!

Siis hea on õnneaega mälestada,
kui konarliseks muutub juba rada
ja elustügis hall ju kätte jõuab!

Igatsus.

Kuis jänunen su armastuse järgi
ja igatsen su sõnu siluwaid,
et näha saaksin jälle rõõmumaid
ja kuiwatada wõiksin silmi märgi . . .

Mu süda kuiwab kokku põuaõhus,
sest armastusetaimed närbiwad
ja karedusekäärid kärbiwad
kõik ära, mis weel kaswab raskes rõhus.

Sa tule jälle, nagu tulid warem,
ja päästa wangist minu wäsind hing,
et laieneks ta rõõmu kitsas ring.

Mind kihwtitanud elu kihwtiwing,
kui linnukest mind kinni hoiab ling —
oh tule ju, et eluots saaks parem!

Walged linnud.

Jiri luuletaja W. B. Yeats *).

Kaks linnukest walget me, kallim,
murdlaintes meid ühendas tee!
Meid wäsitas õhtune puna
ju enne kui kustumas see.
Ja tähtede sirawam säde,
mis pilwedes helkima löi,
meis äratas iha nii wana,
mis iial ei kustuda wõi.

Õõ kaste ja lilled ja roosid —
rind nukraks jäi nendessa,
need unusta ära, mu armsam,
sest hämarik hääbunud ka.
Tähe sära, mis kaste sees helgib,
on põgenew tuulehoog;
parem olla on linnuke walge,
keda uinutab wetewoog.

Lugematumad saared ja rannad —
nad meeles meil nagu maa;
kui aeg ei unusta meidki,
ei wallata mure meid saa.
Küll lilled ja tähtede sära
meist peagi kaugeneks,
kui muutuks me, sina ja mina,
siin walgeteks lindudeks!

*) Kuulus Jiri luuletaja, kes mullu Nobeli auhinna sai.

Sinn mere all.

Inglise kirjniku **May Pemberton'i** romaan.

8

Siin, nagu sealgi, kus asusid miss Ruthi toad, ulatas kalju nit kõrgele üle merepinna, et isegi kõige kõrgemad ja vägevamad merelained teda ei suutnud puudutada.

See oli kitsas, äiline rahu, mille läbi-möödt oli ligikaudu kakskümme viis jalga, ja ta lõpu moodustas tihkest tiivast koosnev raudne ukseleht mille pidin igal tingimusel sulema, kui tahtsin ettevõtet edukalt lõpetada.

Kuid kes julgeks üles ronida tolle ukse juure mille ees seisavad vahil kaks sõjariistus meest? Ja kes oleks võinud oma peale võtta meeleheitliku võitluse nendega, seisates allpool neid ja haigutava kuristiku kohal võntumal rebeckil? Ja ometi — see tuli teha, pidin julgema kui tahtsin vabastada miss Ruthi!

Tõmbasin saapad jalast, pistin revolwri wõõd wähele ja wiipasin Beeter Blighi oma juure. Andsin tema kätte wõtme, mille olin wõtnud Benno Regnarte käest, ja ütlesin:

„See siin on suure raudwärawa wõti; wäraw asub taga, selle koja lõpus. Labab mind õnnetus, siis minge lututage üls ja katkise asupaika senni, kui iganes wõite. Wõi weel parem: tehke nii nagu leiate kõige otstarbekohasema olewat. Wõib olla, tuleb weel mister Jacob laewaga tagasi. Andku Jumal!“

Beeter Bligh noogutas peaga, kui ta ehk arugi ei saanud, mis ma temalt õige soowisin, ja waatas mulle murelikult järele, kui ma suhtawäl rebelit mööda üles hakkasin ronima.

Weel filmapilgu nägin ma ta murelikku, ostawat nägu poolpimeduses, siis tuletasin dmale meele, mis lõi mu ettevõtte heast koruaminekusti wõib oleneda, ja ronisin edasi, wälledalt kui kass.

Abwardas mind siin hädaoht, siis oli see igatahes hästi warjatud. Läbi awatud ukse ei kostnud ainustki heli, ei näinud ma ainustki kogu. Kuna ma kaljukorstinas ikka kõrgemale ronisin, sai mulle äkki seigeks, et wahid seda pörgumüra, mis mehed all leidris olid teinud — kuidagi kuulda ei wõinud, sest meri mühas ja kohas nii wägewasti, et siin isegi suurtükkimürinat ei kuulbud, rääkimata juba nõrga inimhääle kuulmisest.

Rebelit tipul oli kõik nii, nagu ma seda omale ette olin kujutanud.

Weel enne kui ma täitsa üles jõudsin, lõi mulle ülespurskawa wee wahit wastu filmi ja jahutas mu palawikulist werd.

Lästin ikka julgemaks ja julgemaks.. Nii jõudsin ma witaie astmeni.

Wistisin pea ettewaatlikult wälja, nägin mühawat merd, mille walge wahit jooksis wastu kaljuranda, eemal aga saart ta sinja uduminetijega, mis helks ton iltsuit suuwalguje hõbedases lätles.

Kaks meest seisid ülewal, kuid mõlemad asusid kaunis kaugel mere läheduses, kust nad oma sõpru silmitsesid, kes rahnude wähele satunud merimehi rõõwisid. Estmesel filmapilgul ei pannud nad sugugi tähele, ja seda filmapilku kahtades tõmbasin ma ühe uksepoole kinni. See tekitas müra.

Nad waatasid ümber, ja üks neist jooksis kohale; ta küsis midagi minu käest midagi Hollandi keeles.

Nähtawasti arwas ta, et tahan uksega rumalat nalja teha.

Kui ta aga wastusest ilma jäi ja nägi, et ma ta teise uksepoole oma poole tõmbasin, kummardas ta üle kuristiku ja — ma andsin talle revolwripäraga niisuguse wopsu wastu meelekohta, et ta tagasi pörkas ja otsesaid alla mere ääre kuffus.

Mina aga löin ka teise uksepoole kinni, lükkasin raudse ristpuu ette, läbi rõngaste, ja kinnitasin mõlemad otsad kaljude külge. Siis aga hüüdsin ma hõisates alla:

„Kõik on korda läinud, poisid! Üks on kinni! Weel üks uuestest on lututamata, ja siis on kindlus meie käes!“

19.

Wastutame merealuse linna.

Ulla jõudnud, piirasid minu mu mehed hõisates ümber, kui ei ainult Benno Regnarte teadis, mida tähendab selle ukse lututamine.

Kui itallane nägi, et õnn meie poole oli kalduunud, hakkas ta ihu ja hingega meie poole hoidma ja juhtis meie tähelepantu asjaolule, et meie seljataga on weel kolm raudust, mis kõik tuleksid suledda, et masinahoones wiibiwad mehed ja magadistoas asuwad rõõwliid melle mingi tingimusel ei saaks tallale tungida.

Kui ta see oli sündinud, andsin ma Seth Barkeri kätte miss Ruthi ruumidesse witaie ukse wõtme, et ta arsti sinna wiiks, kes oli jäänud täitsa jõuetuks, ja ei suutnud isegi püüta seista.

Meie aga läffime trepikoja faidu suure wärawa juure, mille faidu harilikult Czerny ije siije ja wälja käis.

Wärawat fiin ei oluud.

Wiisteiffkummend funi fakskummend astet wiifid üles kaljurahnu tippu, mis moodustas faunis ruumika terrassit, kus meie, alles ülesjõudnud, nägime oma ees merd fogu ta ülewuses ja ääretu peeglina oma ees, waade, nagu seda üksti merimees ilufamini ei oika ette kujutaba. Merd piiras fuulhöbe.

Olin esimene ülewal, koke minu järgi tutt Peeter Bligh, siis itaallane, kuna Dolly Benn wiimfena kohale ilmus; poisit näofit säras lootusrikas rõdm.

Kaljurahn, millel nüüd seifime, ulatas umbes fakskummend meetrit üle merepinna, meie wastu wiifid laiad trepiastmed alla mereranda, mis oli surutud kitfaste kaljuferrwade ja ükfitute rahnufildude wahela. Ka meri et tunginud fiia oma wägewa tormipeffuga.

Selles looduse enefe poolit kujundatud tuulewagas lahes, mis nagu loodud oli suurepärafeks sadamaks, seifis terwe rida suuremaid ja wähemaid paate; ainult wahtidest polnuud jälgegi näha.

Itaallane oli ütelnud, et selle wärawa juures seifawad faks wahti ja mele olime mõites juba arwestanud palawa mõitlufega elu ja furma peale.

Kaljude tagant oleks meid ferge tappa olnuud.

Kuid mitte midagi et juhtunud, rahnul polnuud ainuifitit wahti ja ükfiti et tunginud meile kallale.

Urmasin, et taewas ije meile appi on tulnuud, ja ometi polnuud asja juures midagi imeftada, seft lõpuks selgus, et see koiit oli wäga loomulik.

Annan aga algul täpipealfema kirjelduse kohast, kus praegu wiibifime, et edendada seega arufaamifit juba fündinud kui ka weel fündiwateft juhtumustest.

Kaljurahn, mille fiifimasse oli ehitatud merealune linn, afus umbes üks Inglise penitkoorem Ken-faare põhjatipust eemal ja moodustas wäitfe põhjast-lõunasfe ulatawa kõweriku joone.

Rahnu leffpaifit oli täitfa wee all, ainult mõlemas otsas, f.o. põhjas ja lõunas, ulatas rahn kõrgele üle mere, nüt et neid tippufid oma alla ei mainud ifegi kõige suurem weetõus.

Põhjapoolne tipp oli fannis kitfas; tema lõppes raudufega, mille ma ennifit fiini panin; lõunatipu ala seewastu oli palju awaram. Ta wõis olla umbes weerand-ruutpenitkoorma suurune. Siin leitfid ruumi laiad astmed, mida

mõdda üles olime tulnuud, kui ka kaljuplatoo, millel weel praegu seifime.

Põige ifeäralikum näis mulle asjaolu, et ükfiti inimene ei walwanud seda peafisifekäitu. Oleks Benno Regnarte fõnad koiit olnuud, fiis oleffime pidanud eefit leidma faks funni kolm fõjariistus rõdmit, seft polnuud ju midagi fergem, kui see, et meid — ije warjul olles tugewate kaljude taga — ükfitife järgi maha põmutataffe, kuna meie weel mõdda trepiastmeid üles astume.

"Regnarte," pöörfiin itaallafe poolle, "fa ütlesid, et seda wärawat walwawad faks meest. Kus nad on ja miks ei ilmu nad päewawalgele?"

Itaallane lubifes omia emafeeles terwe rea arufaamatuid fõnu koiitu; fuulafin seda keelt küll heameeslega, seft ta on wäga ilus, kuigi ma aru ei faa, kuidas wõib arufas inimene fäärafit arufaamatut keelt tarwitada, kuid aru ei faanud ma selleft lorifit põrmugi.

Kui talle ütlesin, ta rääkigu ometi kord mõifitlikult, muutus ta meidit tafemaks, ja osutades põhjapoolfele tipule, kus afus raudufas, lihas ta juure:

"Teid soodustab õnn, herra, Teid soodustab õnn tõesti eraforralikelt. Gapanis läks fiinapoolle, ja ta kaaslane läks talle järgi. Nad fuulfid wiift kifa ja läffid waatama, mis seal õige on juhtunud!"

Ja tõesti aft fai mulle korraga selgefeks!

Raudufe ufjelungi juures seifew oli kindlaftti wiift paugu õhtu laffnuud, mis peale fiin seifwad wahid koke paati olid astunud ja teife ufte juure olid künud, et waadata, mis seal on fündinud. Weel kunaqi warem polnuud taewalik faatus inimeft paremini juhtinud, kui seekord!

"See tähendab juba enam kui õnne! hüüdfin ma rõdmitalt. "Noh, waadate aga, poisid! Sumal on meiega!"

Ei Peeter Bligh ega ka wäitfe Dolly ei wafitanud fõnagi; need paljud kummalifed lood, mida nad poolle tunni jootful olid wädanud nägema — olid rõdwinud nende meelemärfufe ja arufaamife, nüt et nad wiift enam fuguigi et mõtelnuud.

Nad wahtifid tarretanud pilgul alla merele, mis lamaf nende jälge ees, fiis aga jälle üles tähifistaewasfe, mis wõlwois tumedana nende peade kohal.

Kuid lõpuks raputas end Peeter Bligh kui koer, tes une pealt üles hirmutatud, ja oma fuurt pead minu poolle pöördes, ütles ta:

"Nojah, kapten, see on ime ja ka fuur õnn! Kuid kui nende kurabi poisite käes jeal teifelpool on raudufse wõiti, fiis wõime wiift

peagi kõige oma õnne ja imega pöösaſse kulduda ja wälja kätwala!"

Waataſin ehmatades mehele näkku. Kuitas ometi ei tulnud ſee mulle warem meele! Mehel on õigus. Czerny mehed tulewad ühe-kähe tunni jooſul koju, lähewad raudſe ukſelugi juure, kuna Czerny ſiia tuleb, kuſ meie ajume — ja kui mehed all näewad, et üks järgi ei anna, ſiis awawad nad ta omawoliktſelt! Ja ſiis! Siis on ſee ainult tundide-lüſimus, kui kaua meie weel endid ſuudame kaitſta. Üks rauduſ telfe järele kanguatataſſe ceſt, ſiis — jah, ſiis ei tule ükſiki meilt enam ſiia tagaſi et jalga laſta kodumaale kurba sõnumit kaſa wites.

Meie jaoks maſſis ainult üks pääſetee, ükſki kojutulijateſt ei tohtinud pääſeda kaljurahnule. Lüſimus ſeiſis ainult ſelles, kaſ ſuudame kaljut kahe-wõi kolmesaja mäsſaja waſtu kaitſta? Wõib olla, kui meil oleſid ſuurtükid ja kui meie nad ſuudakſime üles tuua kaljutipule.

"Regnarte," küſiſin kähku, "on Teil weel püſſe all?"

"Kõhke hull, wähemalt kolmsada," waſtäs itaallane. "Need ajuwad wüſtli toa kõrwal, kuid ta ſiin on üks — kuid mitte püſſ, waid ſuurtükk. Teie, herra kapten, teate ehk, kuidas temaga tuleb laſta. Wüſtli on tihtilugu toonitanud, et ükſki maailma-wõim ſeda kaljut allaandmiſele ei ſunni, ſenni kui ſee ſuurtükk ſeiſab oma kohal ja töötab."

Mgul ei ſaanud ma õieti aru, miſ itaallane õieti ütelda tahtis, kuid kui ta minu käeſt wilistades, tantſides ja lauldes kinni kahmas ja mu wälja wiis kaljukühmu taha, ſai mulle ſilmapiſſelt ſelgetſ, et ta õigust oli rääkinud. Seal ajuſ nimelt kiirlaſſa-ſuurtükk, mida ümbritſes tugew teraſſoomuſ, miſ kaitſes artilleriſti igalt küljeſt.

"Kompwetikupliſtaja!" mõlrgas Peeter Blich, ja ta müts lemdas õhku; ta wäherdas rõõmu pärast kiwiſel pinnal, nagu oleks ſee olnud kõige pehmem Perſia waiw, kuna Dolly Benn juure liſas wõriſewa häälega:

"Ah, miſter Begg, milline õnn — milline õnn!"

Siilmapiſſelt ollime kõik ſuurtüki juures, et teda lähemalt ſilmittſeda. Meie ees ſeiſis eſtimeje klaſſi kuulipuiſtaja Krupp'i tehaſteſt, miſ nii üles oli ſeatud, et ta igalepoole ümberingi wõis laſta. Ta ei kaitſenud mitte ainult peaſiſſekäiku, waid ka rauduſt rahnu põhjapoolſes otſas! See näis ſaatuſe julm nali olewat, et Edm.-nd Czerny kawatſes ſelle ſuurtükiga kaitſta ennaſt, kuid pidi nüüd tema waſtu lootuſetut wõitluſt aluſtama.

"Jah, ſee on eſmawäärne kuulipuiſtaja," ütlesin ma rõõmu pärast lähijewa häälega. "Andke talle waſtaw moon ja waruſiuſ, ja ma kaitſen kaljut wiieſaja mehe waſtu!"

Rõpmatu ärrituſ kihutäs kogu mu were näkku, nti et mul higi ojadena woolas üle otſaeſiſe.

"Kuſ on püſſirohu-kelber?" kiſendafin ma itaallaeſe, nti et õnnetu peaaegu maha kulkus. "Kuſ on püſſid, padruid, kuulid? Nuttu, ruttu, mees, kuſ nad on?"

Waene itaallane ſuntis hirmu pärast ainult kogeleda:

"Wõit on wüſtli käes. Urge pahandage, kapten, küllap ma näitan, püſſirohu-kelber — ſilmapiſſelt —"

"Peeter ja Dolly," ütlesin ma wäga tõſſeſt. "Teie jääte ſiia, kuna ma itaallaeſega alla lähen. Tulewad mõlemad wahepeal tagaſi, ſiis toppige neil ſuu taſſe täis. Kaſ ſaate aru, Peeter? Suu tuleb neil kinni toppida, ja nimelt nti, et nad ei ſaa ei laſta ega ka karjuda!"

"Saam aru, kapten," kinnitas Peeter Blich ja ma teadſin, et ta minuſt tõeſti aru on ſaanud.

Itaallaeſega laſkufin ma mööda peatreppi jälle alla kotta, mille lõpul elas miſſ Ruth. Ta toa waſtäs jäi itaallane ſeiſma, ja ühele ukſele ofutades, ütles ta:

"Siin elas wüſtli ja ſeal aſub ka minu teades püſſirohu-ruum, mille wõit wüſtli enefega alati kaſas kannab."

Äſtuſſin näidatud tuppä, ja leiſſin enefele olewat herraste-toaſ, mille ſarnaſt ma warem kunagi polnud näinud. Hiiglaſuured raamatu-kapid ſeinte ääres, ſuured nahktoolid, ſohwad, ſuurepärane sõjariſtade-kogu, laiad Perſia wähabad, igal ſammul kunſti-eſemed — ſee oli ita ſiſſeſeade. Kuid eesriide taga nurgas nägin ſuurt raudnaeltega ukſt. Mu ſüda põlſus tormiſalt, ſee pidi olema püſſirohu-kambri ukſ! Kuid kui ſee nüüd lufus oli? Kuſ leian wõtmed? Ja kui ma wõitli ei leia, kaſ jõuan teda ſiis wägivaldſelt awada?

Tormafin ukſe juure ja ſuruſſin ukſe läerauale. Üks ei nihkunud, ta oli lufus! Kuſ leian wõtme? Otſides libiſes mu piſſ läbi toa, wõib olla, leian mõne ſahtli wõi riuli, kuſ Czerny oma wõtmeid hoiab. Ma ei leidnud midagi. Kuid hullumeelne tormafin läbi tubade, kui ma äkki — äkki tagaſi pörſafin.

Wäikſel lauafel alna kõrwal nägin ma midagi helkiwat — wõitli Inglise teraſeſt. Piſa feti otſas.

Armuline taemas, kui ſee oleks õige wõitli? Ja miſ ei pidanud ta ſeda olema?

Tormikella hela oli äratanud Edmund Czerny une pealt. Nägin peaaegu ilmsi, kuidas ta üles kargab, läbi saali tormab, wõtme kaelast kahwab, suure rutuga püsiprohu-ruumi ukse awab, püssid padrunid wälja wõtab, ukse kinni paisstab, wõtme ukse rabab ja suure kiiruga wäiksele lauale wiskab.

Ja see oligi nii! Wäike wõti awas raudukse ja nõrga walguse peale waatamata nägin ma, et oleksin wõinud mitusjada meest warus-tada püssidega, kui mul neid niipalju käe-pärast oleks olnud.

20.

Meid piiratakse.

Rutjusin ka Seth Barteri kohale ja kolme-kesti, tema, itallane ja mina, kandsime wahet-pidamata lasteristi ja -moona kaljufeljale, et oleksime wõitluswalmis, niipea kui rööwliid päralt jõuawad.

Ruth Fortbergilli nägin ainult korra mööda minnes, kui Seth Barteri wälja rutjusin, ei ütelnud talle aga midagi, ja alles tund hiljem wõisin omale niipalju aega wõtta, et talle teatada, mis olin teinud ja mille peale wõisime lootä.

Kolmekesti asusime toas, kus ma esimest korda miss Ruthiga olin rääkinud, peale tema ja minu wahesuse wiibis seal juures meel doktor Gray, kes pärast seda, kui ma olin jutustanud, mis wahepeal juhtunud — kaunis äri-atult päris:

„Sinn on seega siis meie wõimuses?“

„Jah, meie oskame teda aga ka kaitsta, kui asi nii kaugele peats arenema, mida ma aga et usu. Sest pean Edmund Czernyt siiski seewõrra mõislikuks meheks, et ta mitte aru ei saaks, kanna ärawõitmise meie käest on igatahes wõimatus.“

„Kuid, kui ta aga siiski“ — muretjes miss Ruth.

„Siis loonbugu kõi asjatult walatud veri ta pea peale!“ wastasin kindlalt. „Sest siin wastu pannes, ei kaitse meie mitte ainult oma elu, waid ka kogu inimsoo head kääritu, kuna meie ju häwitame merirööwliite-lamba, kelle südametunnistuse peal on, wõib olla, üle mitme tuhande wäse merimehe-hinge!“

Miss Ruth wabises ja kahwatas, siis aga ütles ta.

„Teie peate teadma, Jasper, mis Teil teha tuleb. Mida käswad kohus ja au, on alati püha ja hea!“

„Nii see on, miss Ruth,“ wastasin ma tõsifelt, ja kallap neist mõtetest lugu pean. Mu kohus nõuab, et kaitse seda kaljut rööwliite wastu, kes parajasti jälle üht õnnetut laewa

rüüstawad. Suurt wärawat suudan ma igatahes edukalt kaitsta, kuid ma kardan, et meie kallale tungitakse altpoolt, niipea kui korda läheb, et nad alumised käigud awawad!“

„Kui tugew on waenlane all, kapten?“ küüs Gray.

„Kui jeda isegi teafstu!“ oli mu murelik wastus. „Kuus meest panin iskiisult magadistuppa luku taha, kolm on poolurruut maas mastnahoones. Kuid muud kütjad ja teenrid, kes ajuwad alumistes käitub-s! Kes teab, kui palju neid on ja kas nad mitte ei leia teid ja käikusid, et meie seljatagnt kallale tungida?“

Gray nõjatas sügawamale wastu tooli ja päris järelemõislikult:

„Etis ole, kapten, ei lasta mitte jalgabega?“ Ja ilma minu wastust ära kuulamata, lisas ta juure: „Muidugi mitte! Seepärast on kõige parem, kui wõtan isiet käigus ja raudukse ees, püss kões. Tahan ja suudangi seda uft kaitsta, nii tõesti kui asub Jumal taewas! Teatamahti lastakse kättega, ja käed on mul terwed!“

See oli tark mehine kõne, mille eest ma arstile ka kohe oma tänu awaldasin; kuid Ruth Fortbergill, kes lõppudelõpuks iftagi oli ainult nõrk naisterahwas, ei hirmunud mitte wähe mõtte juures, et majas wõiks algada werewalamine. Kui sellest aru sain, alustasin ma filmapilkselt juttu teistest küsimustest. Peagi rahunes Ruth, kuifus wäikse Kosamunda isise ja sõnus naljatades:

„Waadale, Jasper, Teist ei saa kunagi hea wäepealik. Teie ja ka Teie sõjawäed on naljas, kuidas mõtlete oma naljaste sõduritega lahingut wõita?“

Selle üle naersime meie kõi, ja wäike Kosamunda warustas Peeter Blighti, Seth Barteri ja wäikse Dolly toibu ja joogiga.

Ta annid wõeti wastu tõelise röömu-joowastusega, eriti just kergemeelse Dolly poolt, enefestki mõista enam röömu tundes Kosamunda enefe, kui ta toodud toitude üle

Weerandtundi hiljem jätsin ma Ruthiga jumalaga ja lätsin üles kaljuhajale.

Enne seda lätsin aga Gray sõhwal ette-totta, asetasin püssi ja kaksikümmend padrunit ta kõrwale ning ütlesin:

„Niipea kui film ehk midagi korras ei ole, laske. Weel enne, kui Teie jõuakste teist pauku anda — olen all Teie juures. Senniks: Jumal olgu meiega!“

Kui üles kaljuhajale jõudsin, leidsin ma oma kolm meest ja itaallase eest, kuid nägin, et parajasti ühes kobaras seisid ja terawa pilguga wahtisid alla Haidala-rahmude poole. Ja seal oli tõesti nii mõndagi näha!

Armuline taemas, weel praegu rusub mu südant see pilt, kui tema peale tagasi mõtlen! Walitse pea päewane walguš, kuid see walguš ei tulnud idast, waid lõunast, kohalt, kus laewa randa oli jooksnud.

"Nad on laewa põlema süüdanud!" kiskendas Peeter Bligh kähisehes ja raputas hambaid kiristades oma tugewaid rusikaid. "Waadake ainult, kuidas nad määratlewad ja lasewad, kui idelised kuradid! Siegi nõõr peaks häbi pärast punastama, millega need timufasulased kord üles puuakse!"

Ohmätäsin. Põrgu ise poleks mõinud olla hirmjam, kui pilt, mis melle awanes.

Paks suits, mis kattis taewast, lamas weripunase loorina laewa kohal, mis põles takukoonlana. See oli kui inkwiſiſtooniaegne tuleriit.

Laewalael jookſid segiläbi tumedad kogud, see oli laewa meeskond; ahastus ja meeleheide walitſes igalpool; ümberringi loitsid leegid; ümber laewa helkis ja säras meri kui sula kulb, ja sel purpurisel, näiſikult leelidesse kastetud weel tormas edast-tagasti terwe rida paate, millest mustad warjud alataſa lasſid laewa meeskonna pihata.

"Jssand olgu armuline neile õnnetutele!" hüüdsin tahtmata ja tegin ristimärgi. "Need on kõik kadunud!"

"Üks osa neist on toodud randa", ütles nüüd Dolly, selle hääl hirmu pärast kähises. "Nägin, kuidas kaks paati neid täis laoti: nüüd toodi nad maale — et siin surra! Ja meie seisame siin kui kooliplikad, ja ei suuda amitada! Ah, kui hea meelega annaksin kõik kätte, kui mõiksin praegu saja mehega seal all abiks olla!"

"Jajah, mu poeg", ütlesin ohates, "ja saarel leiduks juba puid küllaldaselt, et neid nabikaelu üsſikult üles riputada. Kuid kannatust, mu poeg! Kulgi meid küll just saba meesi et ole, mõime mele weel siiski paar sõna Edmund Czernyga rääkida, ja seda weel kaunis kähku, kui ma ei effi. Kuid ütelge mulle, Dolly, Teil on paremad silmad kui mul, kas seal pahemat kätt ei ole mõni paat?"

Dolly ütles, see olla tõepoolest paat, ja siis näitas ta mulle weel midagi, mida ma algul tähele polnud pannud: Edmund Czerny aurujahtlaew, mis seisſ idapool põlewat laewa.

Wilets näru seisſ laewalael ja imettes nähtawasti oma timufapõiste tööd, ilma et ta oleks aimanud, kui lühidane ta rööm on ja milline julm allatus teda kodus ootab!

Oh olen ma juba kord ütelnud, et wäike Dolly warem kaks aastat meriwäes oli teeninud, ja nimelt maheteki feuerwerkerite hulgas. Seepärast tundis ta suurtükke ja püsse palju

paremini, kui meie tšehd kõik kokku; ja need ta teadmised oiid meile sel ööl wäga kasulikud.

"Dolly, mu poeg", ütlesin ma tüki aja pärast, "usun, see paat tuleb meie poole. Kas näed, eks see ole ju nii. Ja kuidas mehed aerudele watti annawad! Ja seal tuleb neid weel terwe kari. Eks ole, Dolly, ma näen ju dietti?"

Täitſa dietti, kapten", wastas Peeter Bligh Dolly asemel. "Näen wähemalt pooltoſinat paate, nad tulewad kui hanemarsk, nagu regatta'itjad Weneetsias. Kardan ainult, et meid siin ülemal on liig wähe selle karja wastu; lõppudelõpuks tähendab alati suur koerte parw jänese jurma!

See polnud igapäewane asi, kui Peeter Bligh tõsine oli' kuid kui ta seda täna öösel oli, siis pidi sel ka oma põhjus olema. Neljateſi seltsime ülemal kaljuplatool — itaallast meie ei arwanud — ja neljateſi tuli meil oma elu kaitsta mitmesaja wastu.

Nägin wähemalt wiſteſi paati merel ja teadsin, et iga paat oli rõõwliid täis killutud; ja need mehed tulewad, enne kui tund mööbub — ja koputawad uſsele, nõudes siſselastmist. Ei tea, kas suudame neile wastu panna, kunni kusagilt abi mõiks tulla.

Oli mõimata, selle peale jaatawat wastust anda, ja ometi pibin ma Peeter Blighi kartused tagasi tõrjuma:

"Du ju õige, Peeter," ütlesin mina, "et meid arwu poolest on wähemõitu, kuid kui meil ainult jätta asub õigel kohal, mõime mele julgelt ka suurema hulgaga edukat mõitlust pidada. Wõite wahpeal sellest grogisti siin tubli lonks ja siis kaduge sinna kalju warju, et Teid mitte kohe eſimene kuul et tabaks. Dolly koht on kuulipõistaja juures, ja ma lähen talle appi. Ja kuna me pole õgustatud ilma põhjusta werd walama, algame peale rõõmlite noomitſega, et nad end siit mõimalikult kaugele ho'aks. Kui nad seda tähele ei peaks panema, siis särtsutame preili Ruthi terwiſeks weibitese nende sekka. Urge aga ka unustage, Peeter, et meie, kui meie neid suudame kaljust eemale hoida — kunni kusagilt abi saabub, — mis Ruthi kaasa Euroopasse wõtame ja selle kurabi koopta siin all ära häwitame, et ta enam ilalgi ei mõiks olla pelgupaigaks säärastele neetud rõõwliitele, kui need nabikaelad seal merel. Algab lastmine," pöörſin kõigi poole, "siis püüdke ainult wähem wäartusliſt tina kulutada ja rohkem tabada, sest seal on niipalju laabakaid, kes seda tõſſelt ära on teeninud!"

"Jajah, küllap sel juba nii sünnib!" ütlesid kõik kooris, ja Dolly Wena jookſis kohe oma suurtüki juure ning alustas kommandeerimist, nagu oleks tema kapten ja mina ta pois.

„Staallase seame efinesseritta,“ ütles ta, „et ta meil alati oleks filmade ees. Büssi saab ta ka, et ta oma sõpru mõiks hävitada. Peeter, Teie jääte sinna, kus seisate, see kalju kaitseb Teid ülihästi ja meid kaitseb meie suurtükki soomus. Ja nüüd mõiks lugu algada, mu sõrmed sügelewadki juba.“

„Minult kannatust, Dolly, pisut kannatust!“ manitsejini ma poisist. „Esimene lootust on juba kaanali jõudnud ja on peagi juba lastekaugusel. Peeter, kui ütlen: „Nüüd!“ siis hüüdkte Teie neile, nad pöördu ümber. Kui nad seda soovitawaldust täidavad, siis on hea; ei pane nad seda aga tähele, siis tulgu tagajärjed nende eneste kaela.“

Peeter ei wastanud, waid näis end ette walmistawat oma suure ülesande vastu. Ta heltis blussil seljast, tõmbus täielikult tagasi kalju varju, kuhjas wastawa arwu padrunid oma ette ja hakkas oma Remingtonpüssi hoolikalt laadima.

Mina seisin Dolly kõrwal suurtüki soomuse taga ja uurisin merd ning lähenevaid paate.

Waikus oli nii suur, et meie isegi oma hingetõmbeid kuulsime, ja mõõda tumedat weewälja nihkusi surmatoowad paadid ala lähemale ja lähemale.

Need olid hirmsad minutid, kuid nagu kõik — karusid ja nemad pea, ja ma wõin julgesti kinnitada, et minu kõrwus pole ialgi armsam muusika kostnud, kui Peeter Blight mürisew hää, mis antud märgi järgi kolas läbi õõhelitu waikuse. Kalksteist rõõwolit, kes istusid esimeses paadis, pidid aru saama tugewast noomitusest.

„Galoo!“ kisendas Peeter. „Kes Teie olete ja mis otste siit?“

Wist kunagi warem pole ükski terwitus seewõrra üllatanud, kui see hüüd neid rõõwolid.

Nad tulid tagasi harilikult rõõwõkäigult, hellitades waga ootust, et neid kodus ootab hüwa ja rikkalik õhtusööök ja mugaw magamisaja, ja nüüd rõffas neile nende õhusa kodu läwel vastu wõõras hää, neilt midagi küsides; see tuli nii ootamata, et kõik rõõwolid aerub läest puistasiid ja oma püssid kätte tahmasid.

Siis aga mõtlefid nad wist äkki oma weretõõde peale, mis lasusid nende südametunnistusel, wabisesid wist hirmu pärast, kuna nende silmi ette lerkis mõte tõelikkusest; nad kirjatasid ühest suust:

„Araandmine! Araandmine!“

Sellele järgnes jälle surmawaikus.

(Järgneb.)

Tundke rõõmu!

R. O. U. Areng.

Selle julgustawa hüüdega terwitame meie igakõhti, kes meie ajakirja kätte wõtaw. Seft ta on ju loobunud selleks, et palluda wastutasi neile, kel omal puuduwad elus humitawad juhtumused, et muuta nende olemise tühjust ja kurba igapäewsuft kirjaks, waaheldusrikkaks eluks. Kes wõib küll tänapäew oma jalad sirutada elu kaetud laua alla? Kes wõib küll reisida, tumlesti jõõta Marlusplaatil Weneestias, jalutada Niwiera palmide all? Kes wõib praegu oma naha lõunapooliste maade päikesel kões pruuniks põletada, kes waimustuda hommitumaa maagiliseft wõlumuseft ja troopide helkimateft imedest? Kelle elamused on tänapäew suuremad kui need mured, mis talle toonud tõõrikkas kripäew? Kuid tarwidus ilusama, heledama, rõõmsama elu järgi on elultum kut kunagi warem, ja seda tarwidust tahab silmas pidada meie ajakiri, kuna ta oma lugejaid lasteb waadata tugewamini helkewa, wärwilama,

mõõterikkama elu peeglikse. Mida igakõks alla tahaks elada, kui ta olemise ratas keerleks ta salajasemate soowide kohaselt, seda peab ta „Romaanits“ leidma, wähemalt tahame ta meelt lahutada reikudel ja kodustel puhketundidel. See on meile suureks rahulbuseks, et meie lujastond linnas ja maal „Romaanist“ aru on saanud kui elu rõõmu allikast ja temast ka sellena lugu peab. Kohkest hulgast kirjadest, mis oleme saanud, olau järgmisel awaldatud. Seal kirjutatakse: „Romaan“ on elu sool. — „Romaan“ on meie sõber. — Elu on igaw „Romaanita“. — „Romaan“ on kõige päikeseällasem ajakiri Oestis. — Romaanid pole romaunid, seepärast tellin Teie „Romaani.“ — Rõõgist neist awalbustest, mida oleme saanud tosinate laupa, loeme wälja selle wastutaja, mis on aratanud publikus meie ajakiri. See annab meile julguse, oma sihst kinni pidada ja alguseft saadit walitut teed jätkata.

Lolo Juuse, Hilda Järw, Selma Johanson, August Jöbeda, Harald Inghand, Jaanus Kaik, A. Kutnik, Martha Kull, R. Kirt, S. Kannelaud, I. Rennbaum A. Kitwell, E. Kallasman, Elmar Kukk, Eduard Kabrei, Erika Krutberg, August Kask, Betty Köllu, A. Lora, K. Leilop, R. Leipzig, H. Loorberg, Alice Lellep, Senta Lepmann, Julius Lepson, W. Loomann, Ferdinand Malkow, A. Milkop, Eduard Metsapa, K. Maamägi, Gustaw Mühlmann, Ferd. Massmann, Oskar Meresma, Amanda Neumannskraft, E. Neuhof, H. Nömmik, E. Nömmik, Walentin Nömm, Ernst Neumann, Alfred Nieneberg, H. Pärnpuu, Erwin Püss, Roland Papp, O. Pärt, E. Pormann, Oskar Pesmann, Alfred Rubin, Juljete Rohel, Edm. Rekkaro, H. Reinwaldt, Espe Ranto, T. Rumm, Johannes Reinaus, Karl Saarepera, H. ja A. Saage, Helgo Schneider, Ewald Saar, Johannes Tischler, K. Tetsmann, Jakob Ting, Herbert Tamberg, A. Tohwil, A. Tomberg, Uno Tambergesen, L. Tõnisberg, Martha Tahwer, N. Temusk, Siegfried Woormees, Herta Wälja, Karl Wildek, Hilda Uutu, Paul Wesilind, Selma Webermann, August Zero.

Tartust: Aksel Alberg, W. Bleier, Helmi Eber, Johannes Erton, Paul Jänes, Elmar Herbst, Arthur Jürgenson, Wiktor Jauram, Joh. Jürgenson, Robert Keres, Rud. Korp, Olly Kiwi, J. Kuusk, J. Kappam, Linda Kuuse, L. Kukemelk, Helmi Klaus, Hugo Koern, A. Laats, A. Lall, Karl Lemps, J. Mürlatt, P. Madison, J. Kedu, Aleksander Must, L. Nieländer, Leili Ode, Salme Oraw, Emma Oraw, Eduard Pedajas, A. Patska, A. Pisuke, stud. med. Nicolay Praker, N. Praker, P. Peik, Agnes Rezold, Oskar Reimann, Eugen Reimann, R. Rebane, E. Rästa, Johan Saarepera, A. Soll, Nikolai Soll, A. Zitareill, Artemi Loll.

Wiljandist: Theodor Akkaja, Elmar, Edgar Mägi, Ella Raudsepp, A. Ring, Endel Sepp, Arnold Sepp, Aug. Sammul, N. Tomberg, K. Weske.

Pärnust: E. Allik, Heinr. Bäärs, P. Hannson, Renne Janson, A. Kase, Milda Küng, F. Kõlwart, Joh. Kangur, Aug. Kotkas, M. Leppik, Wally Lüdig, Anna Männik, Ella Palu, J. Põldsam, H. Päärmann, J. Palk, R. Põlde, Erich Riit, A. Rebane, H. Reimaun, E. Saar, Eduard

Sild, Harald Tugetam, Meta Tomson, Mats Uha, M. Önnis.

Haapsalust: E. Kimberg, Elfriede Kimberg, V. Kimberg, Jaan Otsberg, L. Otsberg. **Wõrust:** A. Allas, O. Kiisk. **Paide:** O. Allikoraw, Elmar Kleinod, Jaan Tõnison. **Narwast:** O. Berg, Julius Koort, W. Leinfeldt, Joh. Raja, E. Tomingas. **Walgast:** Fromhold Reiljan. **Helmet:** Oskar Kartau. **Pilistwerest:** A. Kulu, **Kuresaarest:** Ed. Kuusik. **Baltiskist:** W. Janberg, Endel Liwe. **Nõmmelt:** A. Kuuse, A. Müller, Jaan Narsson, Selma Pappel, Elwine Wellberg, Mihkel Tiido. **Kambjast:** J. Illus. **Tõrwast:** Heinrich Jürisson. **Kolust:** Jaan Gustawson. **Türi-Allikult:** Gustaw Alt. **Loodist:** August Allik, Elsa Allik, Misha Schönberg. **Jõhwist:** A. Bachwal, J. Kossler, Hans Palgi. **Paasikult:** A. Bataschkow. **Elwast:** A. Eber, Leopold Matt, Epy Mirka, Lui Oraw, Joh. Teder. **Türiilt:** Uudo Essenson. **Kärsnast:** Johan Friedenthal. **Tudulinast:** D. Mölder. **Waskräämatt:** Jaan Kukk, August Kask, Joh. Reinik. **Põltsamaalt:** P. Klaar, Fr. Saik. **Rakwerest:** Hilja Resküla, A. Loorberg, F. Tenneberg, Karl Nurk, Walentin Weinberg. **Märjanast:** Karl Kuusik. **Torilt:** H. Kalbus, Elmar Tiik. **Palamuselt:** Adele Kõpus, M. Lõoke. **Pärnu-Jakobist:** M. Lewand. **Koselt:** Gustaw Lindwest. **Kasarist:** K. Lemmergas. **Sindist:** Martin Murro. **Wäike-Maarjast:** L. Mikiwer. **Häpinast:** H. Wari. **Mõisakülast:** Ella Palu, Johannes Reinhaus, Arnold Reinhaus, Andres Toht. **Lehtsest:** Alwiine Pedriks, **Türi-Allikult:** M. Paulus. **Hallistelt:** Ella Pikkur. **Koongast:** August Pille. **Jõgewalt:** Wiktor Rasin. **Hiisiperest:** Martha Roos, Salme Treibek. **Kohtia-Järwest:** Ella Roots. **Naissaarelt:** B. Sarapuu. **Rõngust:** Adolf Tobber. **Simunast:** Johan Unt. **Aserist:** Tõnis Weigel.

Neist wõitis loosimisel: 1) Oskar Luts'u „Andrese elukäik“ — **Linda Kuuse** Tartus, Riia tän. nr. 143; 2) Ferenc Molnár'i „Päl tänawa poisid“ — **Elmar Kukk** Tallinnas, Wäike Pärnu maantee nr. 36, krt 3; 3) 1 anne Ed. Wilde kogutud teostest — **Ella Palu** Mõisakülas, Pärnu maantee nr. 28.

„Romaani“ talitus.

Ajakiri

„Romaan“

ei wanane.

Ta on tunnustatud uus tüüp Eesti ajakirjade hulgas.

Iga number on põlise väärtusega.

Temas sisaldub alati terweni kolm järgnewat romaani, mis algusest lõpuni köidawad oma põnewusega, ja rikkalik walik sisukaid jutte tuntud kirjanikkudelt.

Seejuures on ta hind wastuwoetaw igäihele:

Aastakäik 1924 (24 nr.nr.)	— 750.—
1/2 „ (12 nr nr)	— 400.—
1/4 „ (6 nr.nr.)	— 225.—
1 kuu (2 nr.nr.)	— 80.—
Üksiknumber	— 40.—

Tellida wõib „Romaani“ iga iga lisamaksuta igast wabaõli postkontorist.

Raamatukogud,
tellige omale ka sennised aastakäigud.

1922 (18 nr.nr.)	— 500.—
1923 (24 nr.nr.)	— 750.—

Talituse aadress:

Tallinn, Müüriwahe tän. 16 (uks B. Laenupanga hoones).

Telefon 12-53.

Toimetaja telefon 26-46.

Wäljaandja: Kirjastus-osaühisus

„A R E N G“.